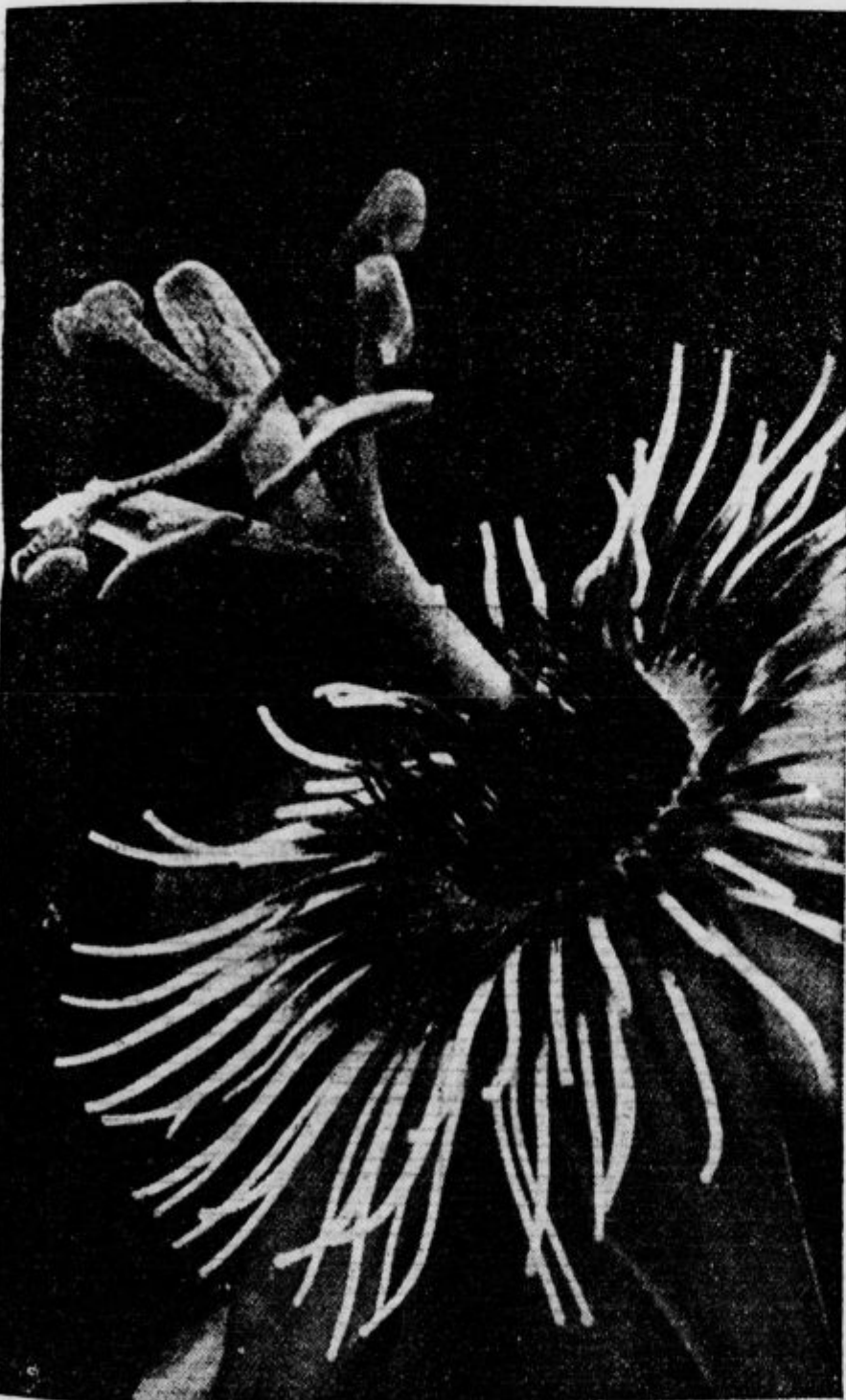

Domoljub

V Ljubljani 7. aprila 1943-XXI

56 - Štev. 14

Pasijonska roža cvete

Ko kuješ svoj značaj

Glavna umetnost!

Ze zdavnaj umrli abesinski cesar Menelik II. je bil za Abesince vsekakor velik vladar, ki je hotel v Abesinijo zanesti evropsko kulturo. Evropske učenjake je imel hudo v čišlih ter je mislil, da mora vsakdo izmed njih vse znati. Med prvimi Evropejci v Menelikovi službi je bil neki inženir, ki se je pisal Ilg. Ker je bil inženir, je moral še več znati kakor drugi — si je mislil dobri Menelik. Ko je tedaj ta inženir Ilg prvič kot minister poročal svojemu cesarju, ga je Menelik kar kratko ustavil in mu dejal:

»Ker si Evropejec, moraš vse znati. Zato mi naredi par čevljev!«

Inženir Ilg je sicer debelo pogledal, kako bo on kot minister in inženir cesarju čevlje delal. Pa ni nič pomagalo. K sreči je med delavci imel enega, ki je za silo tudi čevlje delal. Tako je cesarju lahko postregel s parom čevljev. Ko je minister prinesel cesarju nove čevlje v avdienco, se mu Menelik niti zahvaliti ni imel časa, marveč mu je takoj dal novo naročilo:

»Zdaj mi boš naredil uro!«

Kako se je ta zadeva končala, ne vemo. To pa vemo, da vsega noben človek na svetu ne zna. Pa tudi treba ni, da bi človek vse znal. Potrebno pa je: da človek dobro zna svoje poklicno delo! To je poglobljena umetnost. Svoje dolžnosti opravljati moramo dobro znati in jo vestno opravljati. Tukaj ne smemo nič slepomišliti in onega viti!

V neki cerkvi so na notranji steni naslikane podobe, ki pomenijo vse stanove. Ena podoba nam kaže papeža v vsem sijaju. Pod papeževo podobo pa je napisano: »Vse učim!«

Druga podoba je cesar, pod katerim je zapisano: »Vse vladam!«

Ena podoba kaže generala s sabljo in šlemom. Pod njim je napisano: »Vse branim!«

Spet nova podoba kaže kmetiča, ki polje orje in se trudi. Pod njim je napisano: »Vse preživljam!«

Tako se podoba vrsti za podobo, vse pa kaže, da ali oni poklic, ki ga mora kak stan v človeški družbi opravljati.

Zadaj v kotu pa je upodobljen sam hudič, ki se hudobno reži in svoje kremplje steguje, rekoč, kar je pod njim napisano: »Pobral bom vse vaše, ki ne boste svoje dolžnosti vestno opravljali!«

To je kaj poučna slika. Mi bi k hudičevim grožnjam še lahko dostavili: »Družbo, v kateri njeni stanovski udje ne opravljajo vestno svoje dolžnosti, bo tudi vso hudič vzel — prej ali slej!« To velja tudi za narode.

Vsi ljudje na svetu imamo svoje vloge, kakor igralci na odru. Eni igrajo kralje, drugi kmete, tretji delavce itd. Ne gre za to, ali je vloga velika ali majhna, glavno je to, da vsak svojo vlogo dobro opravi.

Marsikdo je tak, da ima vedno dosti dela, da vedno nekaj brklja, s svojim stanovskim delom pa nikamor ne pride. Tak se preveč zamoti z drugimi stvarmi, ki so za njegov poklic postranske. Prvo torej bodi: Dolžnosti!

V tem se kaže pravi značaj!

Vojni dogodki preteklega tedna

Zagrizeni boji v Tuniziji

Italijansko vojno poročilo št. 1036 od 27. sušca sporoča, da se boji na srednjem in južnem bojišču v Tuniziji nadaljujejo in da osno letalstvo bije sovražnikova zbirališča.

Italijansko vojno poročilo št. 1038 od 29. sušca veš, da so na južnem odseku siloviti osni protinapadi vzdržena ovirali sovražnikovo delovanje. Pod pritiskom premočnih sovražnikovih sil so bile izpraznjene nekatere postojanke. Italijanska in nemška letala so uspešno posegala v boje.

Italijansko vojno poročilo št. 1039 od 30. sušca naznanja, da je sovražnik na tuniškem bojišču vrge v boj nove zelo velike oklepne in pehotne sile, katerim pa so se pogumno zoperstavile osne čete v svojih protinapadih. Da se osne čete izognejo obkolitvi, katero je sovražnik poskušal, so po dolgotrajnih načrtih zasedle nove postojanke. Letalstvo se je pridno udeleževalo teh bojev ter je sestrelilo tega dne sedem sovražnih letal.

Italijansko vojno poročilo št. 1040 od 31. sušca govori, kako se boji v Tuniziji nadaljujejo in da je sovražnik prejšnjega dne na tem bojišču svoj pritisk nadaljeval. Sovražnik je delal nove silne napade, ki pa so se jim osne čete skupaj z letalskimi silami žilavo upirale. — Italijanska letala so tega dne zbila štiri sovražna letala, šest sovražnih letal pa je zbito protiletalsko topništvo.

Italijansko vojno poročilo št. 1041 od 1. malega travna pravi, da se boji v Tuniziji nadaljujejo, da pa so zlasti zagrizeni na severnem in srednjem odseku, kjer so osne čete napravile nekaj uspešnih protinapadov, pri čemer so prijele 172 ujetnikov ter uničile več topov in oklepnikov. — Zaradi skrajšanja fronte na južnem odseku sta bili izpraznjeni postojanki Gabes in El Hamma. — Bombniki so napadli angleška vojaška zbirališča, baterije itd., pri čemer je bilo sestreljenih tudi enajst sovražnih letal. Na drugih krajih so Italijanska letala zbila šest sovražnih letal.

Krajevni boji v Rusiji

Nemško uradno poročilo od 27. sušca govori, da je bil ruski napad na severnem delu kubanskega bojišča zavrnjen.

Nemško uradno poročilo od 29. sušca sporoča, da so na južnem in vzhodnem odseku bili le krajevni boji, da pa je sovražnik južno od Ilmenskega jezera spet napadel, a bil krvavo odbit.

Nemško uradno poročilo od 30. sušca govori o bojih na kubanskem bojišču ter pri Vjazmi, kjer je sovražnik sicer silno napadal, pa je bil povsod odbit. Samo na enem odseku pri Vjazmi je sovražnik izgubil 27 oklepnikov. Tudi južno od Ladoškega jezera je nemška pehota vzorno ustavila ruske napade ter obdržala vse postojanke. Pri Slati Rusi so čete enega nemškega zbora v večtedenski bitki razbile vse sovražne poskuse. Od 23. svečana dalje je tukaj sovražnik izgubil 61.460 mrtvih, 2978 ujetih, 208 oklepnikov, 26 topov, 886 strojníc, 114 metalev granat, 206 protitankovskih topov in 1036 avtomatičnih pištol.

Nemško uradno poročilo od 31. sušca omenja, da je ta dan na južnem in srednjem odseku mirno potekel, le pri Kubanu in Vjazmi je sovražnik pritiskal, pa so vel njegovi sunki epodleteli v ognju nemškega topništva in letalstva. Južno od Ladoškega jezera so trajali hudi boji, ki pa so bili uspešni. V obrambi so nemške čete obkolile dva ruska bataljona ter ju uničile.

Nemško uradno poročilo od 1. malega travna govori o močnejših sunkih pri Kubanu, ki pa so bili odbiti. Na drugih odsekih tega bojišča so bili le krajevni boji. — Od 21. do 31. sušca so nemški oddelki SS na ruskem bojišču uničili 456 ruskih oklepnikov.

Sovražnikove izgube na morju

Italijansko vojno poročilo št. 1036 od 27. sušca naznanja, da so oena letala v alžirskih vodah zadela tri sovražne parnike.

Italijansko vojno poročilo od 30. sušca št. 1039 naznanja, da je neka Italijanska podmornica v Atlantskem morju potopila 7000 tonski sovražni parnik.

Nemško vojno poročilo od 31. sušca naglašja, da je v Sredozemskem morju nemško letalo potopilo angleško podmornico.

Posebno nemško uradno poročilo od 31. sušca pa naglašja, da so nemške podmornice zadnje dni v hudi viharjih na Atlantskem in Sredozemskem

morju iz spremljav potopile 17 težko naloženih sovražnih trgovskih ladij s skupno 103.500 tonami.

Nemško uradno poročilo od 1. malega travna poroča, da je nemško letalstvo ob murmanski obali potopilo sovražno ladjo 2000 ton.

Komunistični oddelki na Hrvaškem uničeni

Italijansko vojno poročilo prinaša k vojnemu poročilu št. 1039 tale dodatek: V bojih, trajajočih nekaj tednov, so Italijanske, nemške in hrvaške čete v južni Hrvaški zlomile uporniško komunistično gibanje, ki so ga netile sovražne sile. Napadi, izvedeni s pogumom in junaštvom, so se, premagavši zahrbtnost upornikov, težavnost gorskega terena brez cest in brez ozira na neugodne vremenske razmere, zaključili z uničenjem nasprotnega upora in z zaplenbo velikanske količine orožja in gradiva. Samo maloštevilnim elementom premaganih komunističnih tolp se je posrečilo zbežati v visoko gorovje.

Sladkorna bolezen in židovstvo

Na Madžarskem so ugotovili 10.940 žrtev sladkorne bolezni in sicer 45% moških in 55% žensk. Med bolniki je skoraj polovica Židov. Od 4933 moških, ki jih muči sladkorna bolezen, je 1721 Židov, od 5007 žensk pa 2575 Židov. Umrljivost za sladkorno boleznijo se je povečala v zadnjih letih za 50 odstotkov.

Turčija bo zgradila velik jez

Turška vlada je izdala dovoljenje za zgraditev novega velikega jez pri Indesu v bližini turške prestolnice Ankare. Z deli bodo v kratkem začeli in ko bo jez izdelan, bodo pridobili 300.000 dönüm (1 dönüm je 400 kv. metrov) rodovitne zemlje, kar za turško kmetijstvo ne bo brez pomena.

Papir za pokrivanje streh

Na Danskem so začeli uporabljati papir za pokrivanje streh. Doslej so delali strešno opako iz zmesi cementa in azbesta. Ker pa zdaj azbesta ni, uporabljajo za strešno opako nadomestek, sestojel iz cementa in papirne mase. Nadomestek je boljši od eternita, ker je lažji, se ne lomi in je tudi zelo odporen.

Za enoroke pohabljenec

Da bi enorokim, zlasti vojnim pohabljenecem omogočili pisanje na pisalni stroj, so ga uredili tako, da za tipkanje velikih črk stroja ni treba prestaviti na pritisk z drugo roko in da se tudi papir lahko vstavi v stroj samo z eno roko. Kratak udarec na prestavni gumb obdrži valj toliko časa v višini, dokler ne udari stroje pisec prve črke.

Konec mečev, nožev in sabelj

Berlinski listi pišejo, da so meči, noži in sablje v sodobni vojski izgubili pomen in jih v Nemčiji ne bodo več izdelovali. Oboroževalni minister Speer je odredil, da se izdelava omeji le na bajonete in bojna letala. Na ta način bodo prihranili mnogo jekla, niklja in medenine in tudi — 1.200.000 delovnih ur.

Tri skupine poletnih počitnic

Nemški šolarji bodo šli letos na počitnice v treh skupinah: prva 25. junija, druga 6. julija in tretja 15. julija. Skupno trajajo počitnice na leto 85 dni. Ker so lanske božične počitnice trajale v Nemčiji 22 dni in bo za veliko noč 11 prostih dni, ostane za poletne počitnice še 52 dni. Če si v posameznih pokrajinah božične in velikonočne počitnice znašale več kakor 33 dni, tedaj se morajo poletne počitnice za toliko skrajšati.

Resnica o uporu v francoski Savoiji

V »Slovenskem domu« čitamo: Kakor je znano, ves hrust in trušč, ki sta ga uprizorila angleški tok in radio glede upora v Savoiji, zdaj že pomenjuje in zavzema že brezpomemben obseg. Upornikov, ki so se v skupinah oddaljili, da jih ne bi poslali v Nemčijo delati, je bilo vsega skupaj 4500 od katerih je bilo kakih deset oboroženih v lovski-mi puškami. Od njih se jih je 3990 prostovoljno vdalo francoski mobilni gardi, ki je prihitela na kraj. Ostali so tudi na tem, da se vdajo. Italijanskim vojaškim posadkam ni bilo treba poseči vmes, ker je ta balonček iz milnice pihnilo francosko orožništvo.

KRATKE z vsega sveta

Do 10% vojnih invalidov mora biti zaposlenih v zasebnih podjetjih, je odredilo romunsko ministristvo za delo.

286 časopisov bo zaradi varčevanja s papirjem ukinita bolgarska vlada.

Nemški predpisi glede zemljarine in zgrad-rine pridejo s 1. aprilom v veljavo na Spodnji Štajerskem.

Na slepiču so te dni operirali skladalet mnogih priljubljenih operet 75-letnega Fr. Leharja.

2 milijona kmetov obdeluje rusko, po Nenezi zasodeno plodno zemljo.

V Sussesu pri Amsterdamu je umrl 96-letni major Leonard Darwin, zadnji sin svetovno znane naravoslovca Charlesa Darwina.

Zaradi varčevanja z lesom izdelujejo v Ameriki od 1. marca dalje — krajše vžigalice.

Zaprije trgovin zaradi dopustov nametščencev v Nemčiji ni več dovoljeno.

Veliko železarno, ki bo veljala 17 milijenov švedskih kron, bodo postavili v severni Švedski.

Romunska Bukarešta ima sedaj 1.100.000 doš; oblaeti so naseljevalce prebivalstvu, naj se v tim večji meri prostovoljno izseli na kmete.

V Berlinu je umrl 25. marca t. l. voditelj nemškega športa državni tajnik von Tschammer und Osten.

Zaradi angleških in ameriških pomorskih iz-gub je postala japonska mornarica največja na svetu, trdijo Japonci.

Nad milijon nemških mladeničev in mladenk je začelo 28. marca obvezno delovno službo.

Osni vojaki se bore kakor tigri, piše angleški list »Daily Mail«.

Junaško je padel v afriški Tuniziji zračni Italijanski divizijski general Cavino Pizzolato.

253 milijonov dnevno dosega po uradnih po-datkih ameriški vojni izdatki.

Osnutek zakona o ustanovitvi kulturne zbe-nice je pripravil bolgarski prosvetni minister Jozov.

162 milijonov lejev je dala te dni v Romuniji javna zbirka prostovoljnih prispevkov za voje žrtve.

2000 poštnih vreč za ameriške vojake v Angli-ji, Afriki in Egiptu so uničile s torpediranjem pre-voznih ladij podmornice Ode.

Angleška popustljivost do Sovjetov bo rodila tretjo svetovno vojno, prerokuje portugalsko čas-pisje.

Okoli 150.000 Judov iz Galicije, Poljske in baltških držav je prislopo v Iran; naselili se bodo v Palestini in sosednih deželah.

Lani so v Nemčiji prodali 1007 milijonov vstopnic za kinematografe; prejšnje leto samo 802 milijonov.

10.388 sovjetskih tankov so od 20. novembra lani do 20. marca letos izločile iz boja nemške sile, poročajo iz Berlina.

Crne čete so se uprle Angležem v Južni Afri-ki; beli so zadušili upor.

Petrolejske vrelce v obkavkaškem Majkop in Malgobeku so Nemci pred odhodom popolnoma uničili, je izjavil sovjetski komisar za petroleje.

Svetsarski narodni svet je s 97 proti 4 glasovom odklonil zahtevo komuniste Nicole, da naj se zopet zakonsko dovoli komunistična stranka.

3 milijone žensk bodo mobilizirali za delo v industriji v Amer. Združenih državah.

Drug za drugim so začeli šepati

To se je pripetilo pri Veroni v kraju San Zeno Sredi med delom na polju je žensko iz družine Zenti oplazila neke vrste kap. Pojavilo se se trajni krči v mečih, ki so povzročili neke vrste šepanje. Polagoma se je lotila ta šepavost tudi drugih družinskih članov in celo Zentijevega konja, pa tudi nekaterih drugih ljudi, ki so prišli k Zentijevim goste. In še to čudo se je zgodilo: v Zentijevem hlevu je krava povrgla šepajoče tele. Zdravniki zdaj raziskujejo vzroke te čudne šepavosti.

Že sadijo

Bolgarsko kmetijsko ministristvo je zaprosilo Italijansko kmetijsko ministristvo, da naj bi v Bol-garijo slednje poslalo večje količine semen in so-dik za drevje, katerega namrevajo posaditi v so-maznih krajih ob Egejskem morju. Nasadili bodo drevje že spomladi letos, ko bo vreme ugodno

Uničevalci svojega naroda

Osmi iz Mavsarjeve družine

Zadnjič smo prinesli slike sedmih članov Mavsarjeve družine iz St. Ruperta, ki so jih bili komunisti zverinsko umorili. Zadnji je bil 12 letni Vilko, ki so ga zajeli, ko je prišel domov na očetov dom in ga ustrelili. Skupaj z očetom, materjo, sestro in tremi brati pa je na Stefanji dan bil umorjen in v ognjen vržen tudi 19 letni Mavsarje Ciril, po poklicu mehanik. Njegovo sliko prinašamo danes v nov opomin vsem Slovincem, da komunisti to iztrebljenje našega naroda izvršujejo kot slepo in zločinsko orodje. Ljudje božji, naj vam vsaj take nedolžne žrtve odprejo zaklepane oči, komu služite, kam jadrate in kam tirate naš narod!

Komunisti umorili mater 16 otrok

Okoli Sent Ruperta se še vedno klata zverinska morilka komunistična tolpa, ki ima na vesti toliko umorov, župnika Nahtigala, kaplana Cvara, umor osebnih članov Mavsarjeve družine in toliko drugih poštenih ljudi. Dne 23. junija je ta tolpa pridrela v vas Svinsko ter tamkaj ob 5 zjutraj ustrelila Frančiško Peček, mater 16 otrok, izmed katerih jih 14 živi. Mati je najmlajšega, tri mesece starega otročka imela v naročju, ko se je zgrudila pod streho komunističnih osvobodjevalcev. Reva pa ni bila takoj mrtva, marveč so jo brž prepeljali v novo-mesko bolnišnico, kjer je 26. junija umrla.

Nekateri izmed tisočev

† Janez Klančar iz Mohorij pri Robu. Pol leta je že minilo, odkar so ga od doma odpeljali v temno noč. Bilo je v nedeljo, 27. septembra 1942, ko so na njegovem domu odmolili sv. rožni venec ter odšli k počitku, so okrog polnoči pridri znani mu ljudje iz OF ter ga odveklili s seboj. Misli je, da je varen doma v svoji družini, pa so prišli Iskarjoti, ki so ga izdali v smrt. Izrgali so ga dom, njegovi ženi in otrokom. Njegovega groba še do danes niso našli. Kdo ve, v katerem brezduhni trohni njegovo truplo. Zaman ga čakajo doma Mohorjeve knjige, ki jim je bil zvest bralac, čaka ga »Domoljub«, ki mu je bil vnet ročnik, kličejo ga otročiči, žena in mati — vsi zaman. Naj mirno počiva njegovo izmučeno telo, kjer koli že trohni. Njegove zveste doma pa naj tolaži upanje v vstajenje in svidenje!

† Janez Cvelbar iz Volčkov vasi pri St. Jerneju. Partizani so ga vzeli v vinogradu dne 9. julija ter ga odgnali s sestro v goro. Dne 12. julija so ga ubili. Domači so ga iskali, pa zaman. Iskali so ga spet meseca novembra, pa njegovega trupla niso našli. Zdal meseca junija so ga šli spet iskati in ga srečno našli. Dne 23. junija so njegov grob odkopali. Ležal je na obrazu, desno roko je imel podvito pod glavo. Desna stran glave je bila vsa razbita in razklana. Zbito truplo so pokopali v Smarju pri St. Jerneju s sv. mašo. Bog mu daj večni mir! Njegove domače naj tolaži Bog!

† Stanko Gracar iz Trbina pri Mirni. Proti jutru 21. julija lanskega leta so v to vas pridri partizanski komunisti. Nekateri vaški izdajalci so jim povedali, da je Stanko član Katoliške Akcije in borec proti komunizmu. Zato so ga obsodili na mučeniško smrt. Prijel ga je zloglasni partizanski komisar Jerič iz Mokronoga, nakar so ga z žico zvezali, zasliševali in vse popoldne mučili. Nato so vsega pretepenega in krvavega vlekli v gozd, kjer so ga ob pol sedmih ustrelili. Zakopali so ga pol metra globoko. Čez dva dni so ga izkopali in prenesli na pokopališče k Sv. Heleni. Za slovo je bratu Vilku napisal pretresljivo slovo v vezani besedi, kjer med drugim pravi: »O, kak petem moja danes milo se glasi, — duša omaguje, pregrozen strah trpi. Vse moram zdaj pustiti, žalostno se zdaj ločiti. — Bog vas obvar, ne pozabite me nikdar! — Jokaje so domači brali to Stankovo slovo.

Sedem žrtv pod Toškim čelom najdenih. Dne 2. malega travna so fantje iz Dravlj izkopali v gozdu spet sedem trupel komunističnih žrtv.

V enem grobu so ležala tri trupla Kunstijeve družine iz Savelj pri Klečah, občina Ježica. Na dnu jame je ležala hčerka, na njej mati, vrh obeh pa oče. Vsi so imeli zbite obraze, kar dokazuje, kako so jih pred smrtjo mučili. Blizu tam so bila pokopana vsaka zase tri druga trupla, in sicer le deset cm pod zemljo. Eden je bil Niko Jovan, pleskar z Glince, ki so ga partizani umorili lanske leto 27. julija. Na sencah je bil ves razbit, kar kaže, kako so ga mučili. Drugi je bil čevljar Jože Vinkler z Glince, tretji pa mizarjski pomočnik Franc Zibeljnik, tudi z Glince. Nedaleč v stran so našli še en grob, v katerem je bilo pokopano dvajset let staro, močno dekle, ki niso mogli natanko ugotoviti, kdo bi bila. Zdi pa se, da je Bajdova hčerka iz Podutika, ki so jo bili komunisti odpeljali. Trupla so bila v nedeljo, 4. t. m. slovesno pokopana.

Novi umori. V torek, 30. junija, ob 9 zvečer so komunisti v Kozarjah pri Ljubljani ustrelili posebnika Ivana Skubca na Vrhovcih, njegovega brata Franceta pa so ranili, pa jim je ušel.

Skrnčilec cerkva, kapelic in križev

Poročali smo že, kako so komunisti oskrnčili cerkev v Ajdovcu, zdaj so onstran Dobrove zažgali cerkev v Gaberjnih. Iz zaseneh listin je dokazano, da so cerkev dali voditelji nalašč zažgati. Zdal pa poročajo iz Bele Krajine, kako tam počuo:

Razkačeni in pobesneli zaradi poraza, ki ga je doživel 1. bataljon Gubčeve brigade pri Strekljevem, kjer so imeli 32 mrtvih, med njimi štiri partizanke, in tri ujetje, so partizani v noči od 12. na 13. marec oskrnčili dva križa, in sicer Golobčev križ ter srenjskega v vasi Kal pri Semiču.

Pri Osojniku so izkopali dve kapelici, razbili Marijino kipa, zmetali z oltarja prte in ostalo opremo.

Kaj mislijo ljudje o teh bogoskrnčilstvih? Pravijo: dokler so nasilno odpeljali fante in kradi živino, smo potrpežli, ker bi vsak odpor pomenil takojšen pokol cele družine. Razbitja križev in kapelic pa so nam dokončno odprla oči. Pravijo celo, da je med njimi duhovnik, kot smo si mislili. Nismo mogli verjeti, da je to res; če pa je res, mora biti zelo slab duhovnik, ki ni vreden, da se še prištevajo v duhovski stan. Ljudstvo je dokončno podalo svojo sodbo in obsodilo vse voditelje, pa naj se izli iz teh ali onih vrst.

V strahu, da ne bi partizani svojih bogoskrnstev nadaljevali, so domačini sami sneli Kristusovo truplo s križev, ker se boje božjega maščevanja, ki ga bodo partizani priključili s svojim divjanjem nad naše ljudstvo.

Komunist poroča, kako so pri Smarjeti klali svojo žrtev

Fantom je padlo v roke pismo, ki ga je bil svojemu nadrejenemu komunističnemu »uraduc« posljal neki komunistični vodja z imenom »Podkoritnik Jožec, kjer poroča, kako so pri Smarjeti klali tamkajšnjega domačina Grahuta in kako so se ljudje zaradi tega zgražali nad partizani. Značilno je, da pisec zdaj preglaša, naj bi zasledovali tiste, ki se zgražajo, namesto tiste, ki so klali. Pismo, katero so fotografirano prinesli že dnevni listi, se glasi:

Obveščevalna okrožja Novo mesto. — Na terenu 3. 9. 42.

Obveščevalni Glav. pov. slov. part. čet (tov. Tine)

Vsebina pisma:

Po nalogu Glav. povelj. slov. part. čet in na podlagi zaplenjenega pismenega poročila beg-ov (belogardistov, op. ured.), da je Grahut organizator beg-ov v Smarjeti, je moral biti imenovan justifikiran. Zaradi nekaterih poizvedb se je justifikacija zavlekla do nedelje 30. avg. Ta dan pa so bili ravno begi v Smarjeti in ker je bil Grahut zaprt neke v bližini Smarjete, ga je straža, ki ji je bilo naročeno, naj ga v slučaju kakne nevarnosti usmrti, čeprav poizvedbe še ne bodo pri kraju, justificirala na precej grob način. Nek partizan ga je rezal z nožem, tako da je Grahut kričal na pomoč. Ljudje iz soednih vasi so to slišali in so ga pozneje našli razmesarjenega pod listjem v gozdu. Tov. Rudi je dovolil domačinom, da ga lahko prepeljejo domov in ga pokopajo v Smarjeti. Ljudje so že ob mrtvaškem odru glasno izražali svoje ogorčenje, višek pa je dosegel na dan pogreba v Smarjeti na pokopališču. Ljudi in vencev je bilo kot še ob nobenem pogrebu v Smarjeti ne. Udeleženci so vpili »vrvabirje in podobno, misleč pri tem partizane. Razpoloženje ljudi v Smarjeti in kani dve uri daleč

je tako, da skoro nihče ne odzdravi partizanu, pa tudi če reče samo »dobro dan«, temveč pogleda stran ko te sreča. Vse to kaže, da je morala biti stvar organizirana od strani potuhnenih beg-ov, ki jim je prišel primer Grahuta ravno ob prihodu beg-ov, dobrodošla prilika za njihovo propagando. Povzročitelje tega stanja zasledujemo.

V torek 1. t. m. je glav. intendat Tilen ustrelil tov. partizana Ščetina Ivana, doma iz Mokronoga. Ustrelil ga je zato, ker ni hotel iti na stražo. Na kak način je imel on oblast postavljati stražo, ne vem.

Smrt fašizmu — svoboda narodu!

Za obvešč. okrož. N. m. »

Podkoritnik Jože.

Partizani beže iz »rdečega raja«

Od vseh strani prihajajo poročila, da se nasim fantom podajajo partizani, ker ne morejo več vzdržati med ušmi in garjami na eni, ter med las kotjo in smrtnimi grožnjami od strani rdečih voditeljev na drugi strani. Prav te dni se je straža na Gori pri Sodražici udal Jenko Boris iz Vevč, ki je že od lanskega julija bil med partizani. Ta je tudi povedal, kako so slovenski partizanski oddelki že razredčeni.

Tudi od drugod prihajajo poročila, kako se partizani udajajo, in da bi se večina najraje vrnila, ko bi smela, ker jih čaka smrtna kazen že za samo misel, če bi za njo izvedeli.

Zlasti mnogo trpe zaradi uši in garj. Kakor poročajo iz Bele Krajine, so tam partizani vsi ušvi, da je groza. Skoraj vsi imajo tudi garje. V vasi Opčice nad Toplicami so voditelji dali kar sami postreliti 15 svojih tovarišev, ker so bili preveč ušvi in garjevi.

Tako so ti komunistični rablji onesrečili na stotine svojih lastnih ljudi, ne glede na nesrečo, ki so jo priključili nad ves naš narod. Ti ljudje bodo dajali strahoten odgovor za svoje početje, katero je očitno v službi tistih, ki bi slovenski narod radi uničili. To zdaj morebiti spoznavajo že njihove zapeljane žrtve — pa je prepozno.

Ujeti partizani govore o ušeh in garjah

V bojih v Beli Krajini je padlo mnogo partizanov. Med padlimi je tudi znani razbojnik Mavsar iz Kostanjevice, ki je dobil strel v čreva. Ujeti partizan Gaberšček iz Tolmina pripoveduje:

»Že itak slabo stanje med partizanskimi četami slabša še ogromno število mrtve; dali so nam neko črno mast, s katero naj bi se mazali, a ni nič pomagala. Kar je najhuše, je pa to, da se je ljudstvo pred nami umikalo, ker nam ni hotelo niti prati niti živati strganega in ušivega perila. Prišli smo iz Žužemberka, kjer razsaja tifus. Poleg uši so nas morile še garje; po vsem telesu smo jih imeli, a pod njimi so si uši izkopal pale prave rove, v katerih jih je kar mrgolelo. Stalni udarci in ušja nadlega ter garje so nam zagnusile tako življenje, tako da smo vsega nas veličani.« Podobno izjavo o naveličnosti je postal tudi bivši orožnik, zdaj terenski komisar Kama bič, doma iz Kostanjevice.

Nasilno mobilizirane so partizani takoj oborožili in jih poslali že pri napadu na Pleterje v boj. Vsakemu so dali po 10 nabojev, ki so jih mobiliziranci postreljali v zrak ali pa odvrgli. Drugim pa so dali kole iz vinogradov in jih nagnali v bitko ob priliki napada na Metliko. Od teh nasilno mobiliziranih jih je že več kot 100 prišlo nazaj na svoje domove.

NOVO MESTO

Ljudska posojilnica z. z. n. j. v Novem mestu

sprejema vloge za vstave in vezane vloge proti primernim obrestim, depozitne naložbe pa brezplačno — vse razpoložljive vsake žaa. Daje kratkoročna posojila in posojila na tekoči račun. Vnovčenje čke italijanskih bank. — Varčujte, dokler imate dohodek!

Nemške koze

V Nemčiji so lanske leto preizkusili glede mleka okrog 30.000 koz. Skozi vse leto so dale povprečno po 747 kg mleka s 3,33% maščobe. Največ mleka je dala koza s 2306 kg in 3,56% maščobe in je v tem primeru prekosila kravo.

Kaj je NOVEGA

d Nove predpise pristojnih oblasti je priobčilo dnevno časopisje pod sledečimi naslovi: Prijava za tekmo dela (do vključno 10. aprila), Sprememba predpisov za ogrevanje, Predpisi o prideloivanju in prodaji mila, Natečaj za častnike zbora javne varnosti, Odstranitev zastarelih letakov, Odpiranje in zapiranje trgovin v poletnih mesecih april-september.

d Nasprotnikove laži. Radio Newyork: Na Siciliji je bila zažgana vila, v kateri je stanoval nemški general Kesselring, poveljnik osnih letalskih sil na Sredozemlju. Na istem področju je bilo precej nemških vojakov in častnikov ranjenih in ubitih pri epopdih iz zasede. Pred nedavnim so nemški vojniki v svoji kratkovidnosti začeli streljati sicilске ribiče, ki so se vračali v pristanišče z majhno ribiško ladjo, ker so mislili, da se bliža vdorno brodovje.

d Od 1500 do 1800 lir je veljal osem tednov star pusek na zadnjem sejmu v Novem mestu. Vsi visoki ceni so bili prasički takoj razprodani.

d Uradniško zavarovanje v novih pokrajinah. Uradni list rimske vlade je te dni objavil odlok glede obveznega zavarovanja uradnikov novih pokrajin proti boleznim. Zdravljenje traja do 180 dni.

d Delavci zaposleni na riževih poljih v Italiji, imajo za vsak dan svojega dela pravico do 1 kg riža. V Rimu upajo, da bo na podlagi tega ukrepa uspeh žetve na riževih poljih dosegel najvišjo stopnjo.

d 19 pujskov je povrgla pokrdugo leto stara in 250 kg težka svinja posestnicama Karolini in Mariji Mišić iz Češke vasi v občini Prečna.

d Požar v Knežji vasi pri Dobrniču. V naši vasi je na Marijin praznik popoldne ob pol dveh izbruhnil požar, ki je kmalu ob silnem vetru upepelil štirin vašanom vsa gospodarska poslopja, enemu od teh je zgorela tudi stanovanjska hiša. Kako je nastal požar, se ne ve. Ko bi ne bili v vsej naglici prihiteli na pomoč gasilci iz Občin in Velike Loke, bi pogorela vsa vas, kakor leta 1921. Vrlim gasilcem najlepša zahvala! Pod vasio so se tudi kozolci vžgali in do tal pogoreli. Škoda je seveda velika.

d Umrli je stražar Viktorja Emanuela II. V kraju Moncelice pri Padovi je umrl 93 letni Antonio Savio, ki je bil v mladih letih član telesne straže Viktorja Emanuela II.

d Zmanjšana količina olja. Doslej so imeli pridelovalci olja v Italiji pravico zadržati za sebe in vsakega člana svojega gospodinjstva po 10 kg olja na leto. V bodoče bodo smeli zadržati samo 7.50 kg olja na osebo.

d Do 30. aprila ne smejo mleti koruze za krmo živalim, je odredil gor. prefekt.

d V višini 1300 m so odprli te dni šolo v Soledzi di Sondalo v Italiji. Šola leži med borovimi gajmi in je namenjena otrokom, podvrženim jetiki.

NOVI GROBOVI

† Kardinal Pellegrinetti

Dne 29. marca je umrl v Rimu kardinal Pellegrinetti. Je bil znan tudi v Ljubljani, saj se je udeležil raznih velikih ljubljanskih verskih kongresov. Bog mu bodi za vse obilen plačnik!

† Dekan Janez Burnik

Dne 20. sušca je na Vrhniki nenadno umrl dekan g. Janez Burnik. - V nedeljo, 28. sušca je še opravil vse svoje dušnopastirske dolžnosti ter je zdrav in čil šel k počitku. Zjutraj pa so ga našli mrtvega. Zadel ga je bila ponoči kap. - V sredo, dne 31. sušca je bil vrhniški dekan g. Janez

Burnik zelo slovesno pokopan. Pogrebne obrede je opravil sam g. škof dr. Gregorij Rožman. - Dobri gospod naj počiva v miru Gospodove!

V varstvu Marijinega Srca

Priprave za sklepne posvetitve Mariji meseca majnika

Iz navodil, ki bodo s posebnim pismom škofu poslana vsem župnijam, redovnim družinam, družbam, kongregacijam, konferencam, šolam, raznim ustanovam itd., objavljamo nekaj naročil, ki naj bi se začela povsod čimprej izvajati:

V času, preusodnem za naš narod, nas je naš škof povabil, vzpodbudil k češenju in zadoščenju brezmadežnemu Marijinemu Sredu. Predvsem z obhajanjem zadostilne pobožnosti petih prvih sobot.

Najvažnejše dejanje te pobožnosti je posvetitev brezmadežnemu Marijinemu Sredu.

Da bodo pa te posvetitve v polnem uspehu in dosegle v našem narodu spremembo življenja in mišljenja po božjih zapovedih in naukih Cerkve, je treba, da se na posvetitve goreče pripravimo.

Pobožnost petih prvih sobot je važna priprava na te posvetitve.

Prav tako važna priprava na posvetitev vse škofije oziroma na glavne farne, župniške posvetitve, ki bodo po vsej škofiji v nedeljo, 30. maja t. l., so pa posamezne posvetitve brezmadežnemu Marijinemu Sredu, ki naj jih opravijo pred 30. majem posamezniki, družine, organizacije KA, Marijine družbe, Marijini vrtili, redovne družine, družbe, kongregacije, konference, šole, razne ustanove, tudi podjetja itd., sploh vse komunitete, ki imajo le dobro voljo za to.

Dne 30. maja bo naš nadpastir posvetil vso škofijo, in sicer najslovesneje v ljubljanski stolnici pri slovesni dopoldanski službi božji.

Prav posebno lepa priprava na posvetitev bo pravno-spokorni dan, ki se bo v vsej škofiji obhajal na soboto, 29. maja. Naš nadpastir želi, da ljudje, preden se posvetijo Marijinemu Sredu, ekušajo poravnati med seboj, kar jih loči. »Če torej prineses svoj dar k oltarju in se tam spomniš, da ima tvoj brat kaj zoper tebe, pusti svoj dar tam pred oltarjem in pojdi, da se poprej spraviš s svojim bratom in potem pridi in daruj svoj dare (Mat. V, 23-24). Verniki naj bi se prostovoljno postili, tekmovali v miločinah, zadoščevali za grehe našega naroda, naših vzgojiteljev in voditeljev, delo naj bi po možnosti počivalo v zadoščenju za skrunjenje nedelj in praznikov, po cerkvah naj bi ta dan bilo izpostavljeno Najsvetejše in v vsaki fari naj bi bilo po možnosti celodnevno, če ne pa vsaj nekaj ur češenje presv. Rešnjega Telesa. Verniki naj bi osebno in skupno zadoščevali. Opravili naj bi sveto spoved in pristopili k svetemu obhajilu. Darovali naj bi molitve, zlasti rožni venec za uspeh narodne posvetitve brezmadežnemu Marijinemu Sredu.

Priprave na posvetitve, ki naj se povsod izvedejo, so še pridige, govori, akademije, šmarnični govori itd.

Šmarnično branje naj bi bilo v letošnjem maju povsod isto. Dr. Ivan Ahčin je v ta namen spisal posebno šmarnico.

Četrte ure pred začetkom šmarnice naj bi verniki molili rožni venec za uspeh posvetitev.

Po cerkvah, po družinah, po zavodih itd., naj bi se v aprilu in maju še posebno veliko molilo za spreobrnjenje grešnikov - zlasti rožni venec.

Za dober uspeh pobožnosti in posvetitve naj molje zlasti otroci po zavodih, redovniki in redovnice po samostanih in pa bolniki, kateri naj svoje molitve in trpljenje darujejo za dober uspeh posvetitve.

Brezje. V Peračici pri Brezjah je dne 14. marca t. l. umrla pri sinu Jakobu, Langus Neža, Zadnekova mama v 85. letu starosti. Bila je sveta žena, kakršni ima današnji čas zelo malo. Imela je 12 otrok, od katerih so tri hčerke misijonarke v misijonskih deželah, sin Jože je v Ljubljani magistratni ravnatelj, znani organizator. Poleg lastnih 12 tih otrok je vzredila in vzgojila še 13 tujih otročičev in begunčkov iz prve svetovne vojne. Bila je vsem evelat vzgled nedopovedljive pričnosti, čudovite vztrajnosti, potrpežljivosti in molitve. Iz cerkve je skoraj vedno sama hodila in se je izogibala družbe, da je lahko molila sv. rožni venec. Pri vsem tem pa ni bila vase zaprta in čemerna, pač pa vedno vesela. Ni spekla peke kruha, da ne bi nekaj dala revežem. Priporočamo jo v molitve. Naj uživa večno plačilo za vse neštete dobrote.

V Zagrebu je umrla 19. marca 78letna Ana Kalmus Ulrich-Vilhar, vdova po pokojnem skladatelju Franju Serafinu Vilharju. - Solzno dolino je zapustil uradnik uprave »Slovenec« in »Slovenskega

Za dober uspeh posvetitve in spokornospriprave dne naj se ves april in maj po vsaki pridigi in pri krščanskem nauku ter pri cerkvenih shodih moli molitvica: »Kraljica presvetega rožnega venca, s svojo ljubeznijo hočem zadoščevati...«, ki je tiskana na zadnji strani podobice z vabilom našega nadpastirja k pobožnosti peterih prvih sobot in k posvetitvi, ki so bile razdeljene že v decembru.

Prav tako so naprosena gledališča, kino podjetja, da bi v letošnjem posnem času, zlasti pa v maju uvrščala na spored take predstave, ki so v skladu z velikimi pobožnostmi, ki jih opravlja naš narod.

Dramsko gledališče se je tej želji odzvalo s tem, da je uvrstilo za postni čas na spored Gregorinovo pasijonsko dramo »V času obiskanja«. Naj bi se verniki teh pasijonskih predstav udeležili v čim večjem številu.

Mladina naj bi pri vseh teh pripravah še posebno goreče sodelovala. Po šolah naj bi bila predavanja po razredih, pisale naj bi se naloge z vsebino te pobožnosti, izvedle naj bi se razredne Marijanske akademije, opravila naj bi se skupna češenja sv. Rešnjega Telesa, izvedle naj bi se posvetitve po razredih, kakor tudi posvetitev cele šole.

Farne posvetitve dne 30. maja naj bi se naj-slovesneje izvedle. Naj bi ne bile le zgolj neke zunanje manifestacije, ampak velike, pomembne, najvažnejše akcije, najpomembnejše dejanje vega dobrega, voljnega naroda za versko in pravno obnovo življenja in mišljenja.

Prezisejeni v svojem pismu pravi: »V naših rokah je priprava na posvetitev, in sicer tudi in sre vernikov. Da bi posvetitev rodila čim boljše in čim trajnejše zadove: spreobrnjenje mišljenja, usmeritev vsega življenja na Boga, zvestoba v službi Boga in stanovitnost v veri. Vse, kar moramo, moramo storiti, da bodo duše dobro pripravljene. Srednica vseh milosti pa bo posredovala vse potrebne dejanske milosti in blagoslovila naše napore.«

Sporočila škofijskega odbora

Knjižice »Sporočila iz Fatime« so še na razpolago.

Posvetilne molitve (Papeževa posvetilna molitev) ter podobice s posvetilno molitvijo za otroke so izšle.

Šmarnice, ki jih je spisal dr. Ivan Ahčin, bodo izšle naslednji četrtak. Vse naročite oziroma dobite pri Pripravljalnem odboru petih prvih sobot, Pred škofijo 1/1, Ljubljana.

Podobice, ki naj se dele namesto spovednih listkov za velikonočno spoved, so izšle pri Ljudski knjigarni v Ljubljani, tam se dbe oziroma naročajo. Lahko pa jih naročite tudi pri pripravljalnem odboru petih prvih sobot.

Opozarjamo tudi na lepo legendo »O Mariji pomagaj«, ki jo je spenil dr. Joža Lovrenčič in ki je izšla v knjigi. Najlaže jo dobite pri frančiškanih v Ljubljani.

Salezijanski zavod na Rakovniku je izdal posebno knjižico o Marijinem češenju pod naslovom »Vsi«.

Stenske slike Srca Marijinega je založila trgovina Anton Šiligoj v Ljubljani in se tam tudi naročajo.

domac g. Ludvik Ogrin. - V Komendi je odšel v večnost vinski trgovec Ferdinand Vode. - V St. Juriju ob juž. železnici so pokopali g. kaplana od Sv. Križa pri Rogški štatini Caterja Antona. - Krški bolničarji je umrl okrajni zdravnik iz Ljubbenburga dr. Miroslav Škof. - V Peračici pri Brezjah je zaspala v Gospodu 85letna vrla krščanka žena Zadnekova mama Langus Neža. - V Prečju je odšla po večno plačilo dolgoletna zvesta gospodinja v tamošnjem župnišču Neža Sladič. - V zdravišču v Meranu je umrl inž. Folke Fröier. - Kanalu je zapustil solzno dolino značen mož, mešar in gostilničar, 56letni Vladimir Križnič. - V Ljubljani so umrli: upokojenka tobacne tovarne Ivana Skalar, vratarka v Karmelu na Selu Ivanka Ššek, višji železniški uradnik v pok. Selan Anton, 70letna Nežika Serjak, roj. Lindtner, zasebni uradnik Peter Debevec, vdova po šolskem upravitelju Marija Črnogaj in 82letna upokojenka tobacne tovarne Marija Slanovec. - Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

POBEGU UJETNIK

PRIGODE UJETEGA NAPOLEONOVEGA VOJAKA

»Za navadnega vojaka ni tole tako slaba reč,« sem dejal smeje, ko sem ji predal bankovce skozi omrežje.

»O, gospod Anne, samo kje naj vse to spravim? Če najde teta ta denar, kaj naj bi ji rekla?«

»Nosil ga ob svojem srcu,« sem ji nasvetoval. »Potem boš vedno blizu svojega zaklada, kajli vedno si tam.«

Nenadna svetloba, ki je predrla temno noč, naju je splašala. Oblaki so se bili razpršili, vse nebo je bilo posuto z zvezdami, in ko sem pogledal na uro, sem ves začuden doznal, da je bilo že skoraj pet zjutraj.

24.

Nedelja.

Zadnji čas je bil že, da odidem iz Swanston Cottaga. Samo kam naj se obrnem? Nemogoče je bilo, da bi žel domov, ne da bi stopil v kako krčmo, kjer bi lahko dobil ogenj, da bi si posušil obleko in čedno posteljo za toliko časa, da bi se mi posušila obleka.

Pa sreča mi je bila vnovič mila. Toliko, da sem dospel do vrha prvega klanca, sem že zagledal luč kako osemsto milje daleč. Morda je prihajala iz sobe kaknega bolnika, nikakor si nisem mogel misliti, kaj da bi ta luč bila tako zunaj na kmetih in ob tako zgodnji uri. Tedajci so mi prišli na ušesa nerazločni glasovi neke pesmi in sem kmalu potem razločeval besede, ki so bile prav primerne za to uro in stanje, v katerem so pevec očitno bili. »Petelin peva, zora seva itd.« so peli in tako zatvegali besede in napet, da mi je bilo jasno, da so se bili morali že dodobra ogledati vsebino tretje steklenice.

Kmalu sem tik ob cesti nameril na preprosto kmečko poslopje z napisom nad vrati in ob jutrani svetlobi, ki je že nekoliko prepadila temo, sem dokaj lahko bral sledeči napis: »Shajališče lovecev. Lastnik Aleksander Henry. Črno in belo pivo. Domače žgane pijače.«

Ko sem potikal na vrata, je petlje utihnilo in pijan glas se je bojažljivo oglašil: »Kdo trka?«

Vsi so bili že tude natreskani.

»Pošten popotnik,« sem se odzval. Mahoma mi je odprla vrata cela tropa takih dolginov, kakor jih moje oko še ni videlo. Vsi so bili že za čudo natreskani, vendar čedno oblečeni, in eden izmed njih, ki je bil morda naj, bolj okajen, je držal v roki lojeno svečo, s katero je docela nepristransko oškropil obleko cele trope. Moral sem se smejati, ko sem videl te ljudi, zlasti še, če sem se spomnil, a kakšnim strahom sem se jim bližal. Bučno pa dobrohotno

so me sprejeli in mojo v naglici izmišljeno prigodo, da prihajam iz Pcebia in da sem se bil v temi izgubil. Potisnili so me na sredo sobe, preproste pivske sobe, kjer je veselo prasketal ogenj v kaminu, na tleh pa je ležalo in stalo ogromno število izpraznjenih steklenic. Toliko da sem sedel, so mi povedali, da so me z ozirom na tak sprejem začasno sprejeli za člana kluba velikov, žigar društvena soba je »Shajališče lovecev«. Pravili so mi dalje, da imajo danes »celonočno sejo«, s katero zaključujejo »celo sobotno potovanje«, štirideset milj dolgo. Vzle temu pa da bodo vsi člani sveži in točno pri opoldanski službi božji.

Najraje bi se smejal na vse grlo, vendar se mi ta čas ni zdel primeren. Čeprav je namreč najmanjši teh gospodov meril najmanj šest čevljev, so bili vendarle vsi znatno večji od mene. Krčmar in služničar so bili že davno v postelji in trdno spali, toda velikanji so vdrli v trdnjavo domačih, prešli postelje in speče, pa so me hoteli vtakniti k eni deklet v posteljo; hoteli so vreči deklet v postelje, da bi mi naredila prostor; pri tem so se spotikali nad stolmi in eploh delali tak hrušč in trušč, da bi lahko mrtve zbudili; vso skupino pa je razsvetljeval tisti mladi bakljonoša, ki je zdaj imel dve sveči, ne samo eno, in bil kmalu videti kot bi bil prišel iz snežnega viharja. Navse zadnje se je našla postelja tudi za mene, razprostrli mojo obleko ob ognju v kaminu in me sčasoma pustili, da sem zaspal.

Ob desetih mi je zbudilo sonce, ki mi je sijalo v obraz. Poklical sem krčmarja, ki je prišel in mi prinesel posušeno in lepo osušeno obleko z veselo novico, da se je celokupni klub velikov bil podal k počitku, da prespi svojo pijanost. Kam so ga bili spravili, nisem vedel, dokler nisem hodeč po vrtu, ko sem čakal na zajtrk, dospel do skednja in, ko sem pogledal skozi vrata, zagledal vse rdeče obraze tihiti v senu kot rožine v poteli.

Krasno jutro me je pozdravilo, ko sem krenil zopet na pot. Pomlad je bila v zraku, vonjalo je po aprilu ali maju in nekaj pogumnih ptičev je zgolelo po vrhovih dreves, ko sem stopal naprej. Mnogo je bilo o čemer sem moral razmišljati ta lepi dan, mnogo, za kar sem moral biti hvaležen, a vendar se mi je krčilo srce. Če bi pri belem dnevu stopil v mesto, je bilo prav toliko kot če bi naokoli sovražno baterijo; vsak obraz, ki sem ga srečal, me je gledal grozeče kot sovražni top, kar mi je šinila v glavo misel, koliko lažje in boljše bi bilo za mene, če bi le imel kakega spremljevalca. In res sem imel srečo, da sem tik pri Merthleonu opazil zajetnega gospoda v črni suknji in dokolenkah, ki je čepel ob nekem zidu z glavo, povešeno skoraj do kolen. Pograbil sem to ugodno priliko, se ustavil pri njem in ga pobaral, kaj da je našel tako zanimivega.

Obrnil je v mene obraz, ki ni bil dosti manj širok kot njegova grba.

»Gospod,« je odvrnil, »čudim se ravno, kako da sem aboten. Celo življenje hodim že vsaki teden po tej poti, če je bilo vreme le ugodno, pa vendar nisem niti enkrat opazil tega kamna.« Tako rekoč se ga je dotaknil s svojo palico iz jesenovega lesa.

Ozrl sem se po kamnu. Vzidan je bil po strani v zid in kazal sledove oklesanega grba. Tedajci mi je šinila čudna misel v glavo; vsa zunanost tega gospoda se je dodobra ujemala z opisom, kakor mi ga je bila Flora podala o gospodu Robbieju, in njegovo zanimanje za grb je še bolj utrdilo mojo misel. Kaj sem si mogel želeli bolj, kot seznaniti se kar na lepem s možem, žigar naklonjenost sem si vendar želel pridobiti? Tako sem se tudi jaz sklonil h kamnu.

»Nekak lemež,« sem rekel. »Na vrhu ščita so tri zvezde s peterimi rogili. Vse je videti kakor grb ročevine Douglass, ali ne?«

»Gotovo, gospod, v resnici je videti. Popolnoma prav imate; kakor grb Douglassov, samo nima nobene harve in vse je tako preperelo in uničeno, da živ človek ne more nič gotovega reči. Vendar mi dovolite, če govorim nekoliko bolj osebno; prijetno sem iznenaden, ko vidim, da ste v časih takih homatij tako vešč.«

»O, veste, ko sem bil še prav mlad, mi je podal v tej stvari dobro podlago nek star gošpod, prijatelj naše rodbine, in lahko tudi povem, moj varuh, vendar mi je mnogo vsega tega že ušlo iz spomina. Vendar ne bi za Boga rad vzbudil v vas misel, da sem nekakšen grboslovec, gospod. Samo neveden ljubitelj te vede.«

»Nekoliko skromnosti tudi grboslovcu ni škoda,« je milostno odvrnil moj novi znanec.

Pa da povem na kratko, krenila sva skupaj proti domu in se prav živahno razgovarjala po poti skozi predmestja in po ulicah novega dela mesta, ki je ležalo pred nama zapuščeno in tihe kot bi bilo mrtvo. Prodajalne so bile zaprte, noben voz ni vozil, in po sredji sončnih ulic so se podile mačke. Ob spečih hišah se je razlegal odmev najinih korakov in glasov. Bil je čudni, strašni višek tiste vsakotredenske otopenosti, v katero se pogrezne mesto Edinburg; apoteos sabbata (nedelja), prizor — moram priznati — ki mu sicer ne manjka veličine, pač pa veselosti v veliki meri. Ko sva še stopala po javni cesti in se razgovarjala, so se po vsem mestu oglašili zvonovi; kmalu so se začele ulice polniti z ljudmi, ki so šli v cerkev, in jaz sem bil slišno srečen, ko je eden teh ljudi odgovoril mojega spremljevalca z imenom Robbie.

Ko sva bila zopet sama, sem ga zavoljo tega vprašal in se mu priklonil:

»Ali niste vi gospod Robbie?«

»Seveda sem, gospod.«

»Odvetnič, če se ne motim?«

»Odvetnič nj veličanstva kralja, prosim.«

»Skoraj bi rekel, da je usoda hotela, da sva se seznanila,« sem vzklilni. »Tu v žepu nosim listek, ki je vam namenjen. Dal mi ga je odvetnik moje rodbine. Ko sva se ločila, mi je še rekel, da vas prosim, da bi se ga prijazno spominjali, meni pa oprostili, da se predstavim tako brez oblike.« Tako rekoč sem mu podal listek.

»Res čudno naključje,« je nadaljeval. »Kot pa sva se že tako seznanila, in to zlasti v moj prid, je pač najbolj naravno, da takoj nadaljujete. Najraje bi vas povabil na majhen prigrizek in steklenico mojega lastnega rumenega zapečatenega, kjer bi se lahko še malo razgovarjala o grboslovju, če nikdo ne čaka, gospod Ducie! To je bilo namreč ime, ki sem si ga takrat nadel in ki sem ga bil mimogrede že omenil v nadi, da bi mu izvil njegovo.«

»Oprostite, gospod, sem vas prav razumel, da me povabite v svojo hišo?«

»To je bila misel, ki sem jo skušal izraziti. Mi Skotje smo na glasu kot gostoljubni ljudje. Prav veselilo bi me, če bi hoteli preizkusiti moje gostoljubje.«

»Gospod Robbie, prav zelo upam, da ga preizkusim neki dan samo ne zdajle, nadejam se, da me ne boste napak razumeli. Opravek, ki me pelje v mesto, je prav poseben. Preden ga ne poznate, oziroma, preden ne vem, kako ga opravim, bi imel občutek, kot da sem si z zvijačo pridobil vaše povabilo.«

»Dobro, dobro,« je rekel. »Pa bodi, kakor želite, čeprav bi težko da mogli drugače go-

»Pa bodi, kakor želite.«

voriti, če bi bil izvršil kakšen umor. Recimo torej, da pridete jutri zjutraj ob poldevetih, in upam, ko boste vse opravili in imeli mirno vest — sicer pa vam vsa čast, ker vzamete vse reči tako resno — da boste prišli k preloženemu zajtrku, to se ve, da ne brez steklenice. Imate moj naslov? Je še dodal in mi podal naslov — edino, kar mi je še bilo treba.

(Nadaljevanje priložnosti.)

Po vroči Sahari

Saharo imenujemo pokrajino, ki se razprostira po severni Afriki. Glede velikosti zastaja le malo za Evropo. Več od pol Sahare je puščave, dobra tretjina je step, nekaj sveta pa odpade na rodovitne zelenice (oaze), ki so nastale v puščavi tam, kjer pronica talna voda na površino.

Kadar zapiha vroč puščavski vihar, dobí sicer vedro nebo rumenkasto ali svinčeno barvo in sonce zatemni. Z vrha sipin (nakopičeni puščavski pesek) se kadi kakor iz ognjenika; ljudem in živalim jemlje vid in samo in, če še voda v mehavih posuši, pogubi veter vso karavano (veliko skupino ljudi in kamel, ki prevažajo tovari).

Najvažnejša rastlina zelenice je dateljeva palma. Tudi oljke, razno sadno drevje, zele-

njava in žito uspevajo po oazah Sahare. V puščavskem svetu rastejo le slane rastline; mnogo je tudi slanih jezer in močvirij.

Trdili so, da doseže letna vročina v Sahari 70 stopinj. Švedski vremenoslovce O. Olufesu, ki je potoval po Sahari in jo znanstveno raziskoval, je dognal, da so ti podatki sicer pretirani, vendar se pripeti, da se dvigne toplota do 60 stopinj Celzija. Sam Olufesu je celo v zimi doživel dvig toplote do 40 stopinj. Tla so bila pekoča, da ni mogel stati na njih. Vročina je v puščavi tako neznosna, da se nekateri vojakji raje izpostavijo sovražnikovim kroglem, kakor bi se vlegli na tla, da bi se tako zavarovali. Studenci, ki privro iz globine 30–50 m, imajo celo leto 20–30 stopinj toplote.

Druge saharjske značilnosti je mraz in srež,

Načrt velike saharjske železnice

ki večkrat nastopita v hladnem letnem času. Prehod iz dneвне vročine v večerni mraz je v tem času velikanski, saj pade toplota večkrat v nekaj minutah za 40 stopinj. Zaradi primanj-kovanja vlage v zraku se zemlja površina ohladi, da popolnoma zmrzne voda, ki se nabija v skodelici, do polovice zakopani v pesek, čeprav je še toplota v zraku 10 stopinj nad ničlo. Preko dneva se razgreje le tanka plast peska. V Sahari so kraji, ki po cela leta ne vidijo dežja.

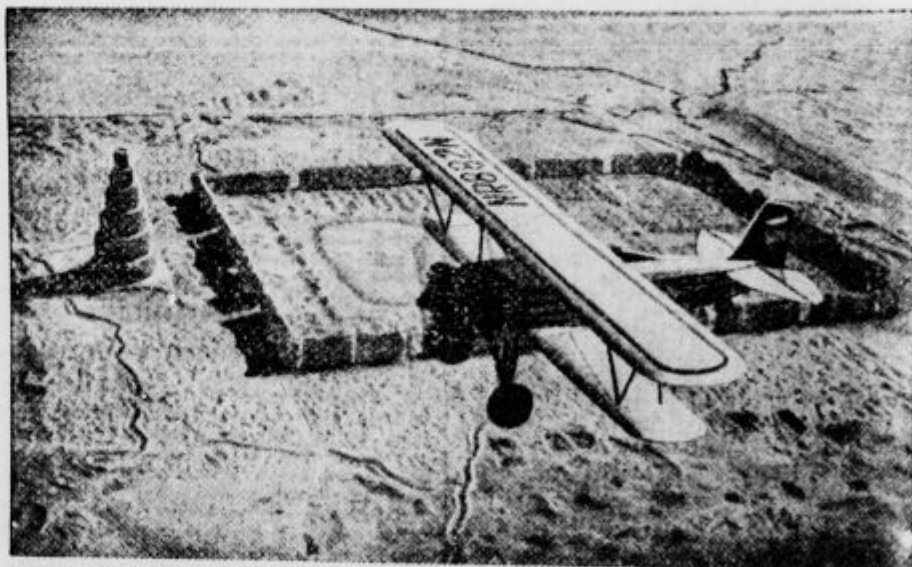
Starodavna karavanska pot Arabcev na velblodih drži z obale Sredozemskega morja skozi Saharo in Sudan. Izhodišče na zahodu je Maroko, ob Sredozemskem morju pa Tripolis in Bengazi. Potovanje skozi Saharo vedno bolj opuščajo, ker so že speljane nekatere proge od Gvinejske obale v Sudan do roba puščave. Časopisje je že poročalo o nameravani zgraditvi prekosahtarske železnice, a do uresnitve tega načrta pa zaenkrat še ni prišlo.

Zelenica Sira

Kamela na sipini v Sahari

Mošja iz 9. stoletja na saharjskih peščenih tleh

Tako korakajo olovorne kamele po nepregledni afriški puščavi

KRALJIČEK

Ljudska povest Podomacil France Premrl

»Mojster... Majda... Jaz... nisva še nič govorila o ženitvi,« je ječjal fant
»Saj tudi ni bilo prav nič treba... Podajta si sedaj roke in povejta, da hočeta vzeti drug drugega.«

Kraljiček je dvignil počasi desnico in je drhteč gledal deklico. Ta ga je pa pogledala s črnimi očmi z nasmehom in mu stegnila kar žez mizo svojo roko nasproti. Tedaj jo je v harno zagrabil z obema rokama in zaklical:

»Majda, ali me res maraš?«

»Rada, Janez, rada, rada, če me le tudi ti maraš.«

»Majda — ti ljuba Majda!« je radostno vzkliknil mladenič, držal trdno dekličino desnico z obema rokama in je skoraj ni hotel več izpustiti.

Tu je posegel vmes Godrnjač:

»Sedaj je dovolj teh ceremonij!... Zadeva je urejena in več ni treba.«

Le počasi sta oba srečna človeka izpustila roki. Na njunih obrazih je sijal sončni svit najjasnejšega veselja.

»Sedaj samo vprašam, ali sta pripravljena, prejeti moje odredbe?« je zagodrnjal stari.

»Da, rada, mojster,« je zatrjeval Kraljiček;

toda morali bomo govoriti tudi z Majdinim očetom, pekomo.«

»Ah kaj, za to je še čas in ni prav nič potrebno. Jakob bom že jaz izgnal muhe iz glave, če ima katere... Sedaj gre za druge stvari... Torej ti odideš na potovanje in Majda ostane tukaj kot gospodinja. Tako in nič drugače.«

Oba sta pritrjevalno pokimala.

»Torej ti odideš na potovanje...«

»To bi bilo eno. Točka druga: Vidva obljubita, da bosta opustila vse ljubimkovanje in druge take zaljubljene trapačije od danes naprej do tedaj, dokler ne bosta pred Bogom sklenila zakon.«

Fant je odločno priklimal in dekle je potrdilo isto z rahlim priklonom glave.

»Tretjič: Danes vzameta slovo drug od drugega in se potem nič več ne enideta. Ti, Janez, se podaš jutri zjutraj ob petih, na pot, da prideš do večera vsaj do Logatec.«

»Stric, tako hitro pa to ne gre,« je zaklicalo dekle, »za Janeza moram še razne stvari pripraviti.«

»Figo imaš pripraviti. Kar potrebuje, ima. To vem. Jaz sem tudi mnogo poloval.«

Deklica se je namrdnila, ni si pa več upala ugovarjati.

»V četrto in zadnje,« je mrmral Godrnjač, »pa še to: Medtem ko bosta ločena, si ne smeta prav nič dopisovati. Nihče ne sme pisati drugemu kakšnega pisma, niti enega samega ne, niti enega stavka. Sta razumela?«

»Mojster, če naj se poročiva, se morava pač o raznih zadevah pomeniti in medsebojno posvetovati,« je skušal ugovarjati fant.

»Dokler se ne vrneš, se nimata o ničemer meniti in posvetovati. Če bi pa bilo treba kaj urediti, mora iti vse skozi moje roke.«

»Stric, to je pa prehuda zahteva,« se je ku-jalo dekle. »Janez mora vendar večkrat pisati, ali je zdrav in kako mu gre, sicer mi ne bodo dale skrbni miru.«

»Če ti vse žive dni ne bodo prišle hujše skrbi nad glavo kot te, lahko že danes zahvališ ljubega Boga. Sicer pa bo Janez tu pa tam meni kaj pisal in poročal, kako je z njim. Tedaj boš že od mene zvedela, kar bo potreba.«

Tu se ni dalo nič mešetariti in pogajati; fant in dekle sta se morala brezpogojno vdati vsem Godrnjačevim zahtevam.

Ta je pogledal na uro in dejal:

»Pozno je že. Sedaj bomo še zmolili, nato vzameta slovo in gremo spat.«

Pokleknili so poleg klopi ob steni in so skupno zmolili rožni venec. Toda Majda in Kraljiček sta morala sama pri sebi priznati, da nista še nikdar tako nezbrano molila kot ta večer. Po molitvi ju je mojster priganjal:

»Sedaj je pa čas, da vzameta slovo. Toda napravita kratko!«

Majda je segla Kraljičku v roko in je rekla z nežnim glasom:

»Z Bogom, Janez, z bogom! Naj se ti dobro godi, ne pozabi name in ostani mi zvest.«

»Ti podlasica,« je segel vmes robato Godrnjač, »na zvestobo ni treba opominjati Janeza, ampak samo sebe. Nezvestoba pride vedno od ženske strani.«

Kraljiček je stisnil dekletovo roko in je dejal skoraj slovesno:

»Majda, vedno bom mislil nate, dokler bom živel in še žez. In zvest ti ostanem, pa naj pride kar koli. Bog naj bo s teboj!«

Držala sta se nekaj časa za roko. Tedaj je pa zarenčal Godrnjač:

»Sedaj naj bo konec komedije! Je že dovolj.«

Majda se je silila z jokom, pa se ji ni prav posrečilo. Iz njenih črnih oči se je bliskalo malo hinavščine. Urno se je okrenila in še zaklicala:

»Zbogom, Janez!... Lahko noč obema!«

Nato je šinila skozi vrata, ne da bi se še enkrat ozrla.

Zjutraj je zbudil Kraljička mojster že ob pol štirih in mu pomagal spraviti skupaj in povezati njegove stvari. Stisnil mu je v roko tudi trideset goldinarjev in pri tem rekel z robatim glasom:

»Varuj z denarjem in sezi po njem le v skrajni sili. Kdor je pravi rokodelski pomočnik, prinese desetkrat več domov, kakor je vzel s seboj.«

Med zajtrkom je pogledoval stari vedno znova na uro, da je dal fantu razumeti, da mora podvizati. Nato mu je vtaknil v torbo še nekaj prekaljenega mesa in kruha, ga pokropil z blagoslovljeno vodo, mu napravil križ na čelo in ga priganjal:

»No, sedaj pa pojdi v božjem imenu... Bog naj bo s teboj na vseh tvojih potih... Če boš slisal, da sem umrl, zmoji zame en očenaš.«

Kraljiček je stisnil redniku roko in je rekel vidno ganjen:

»Ljubi mojster, Bog naj vam povrne za vse, kar ste zame storili... Če bi se kaj slabo počutili, mi takoj sporočite, da pridem brž domov... Toda molil bom, da bi ostali vedno zdravi... Še enkrat se vam zahvalim iz vsega srca.«

»Pusti neumnost! Nikdar nisem zahteval zahvale in je tudi ne potrebujem.«

Tako sta se ločila.

Da bi se fant ne srečal več z Majdo, je mojster zahteval, da ne gre skozi trg, ampak po

poljski poti do glavne ceste. Sedaj je gledal za odhajajočim več kot četrto ure skozi okno s svojim velikim daljnogledom. Nenadoma mu je nekaj zbudilo pozornost... Tristo vragov, odkod pa prihaja ženska?... Svetlomodro obleko ima na sebi in bel predpasnik... Saj to je vražja punčara... Za kozolecem je morala biti skrita...

»Se enkrat se vam zahvalim...«

Aha, cvetlični šopek ima v rokah, sedaj mu ga izroča... Če bi vedela, da gledam za njima!... Ha, sedaj drži svoj bel robec pred obrazom in se smeri... ti neumna kosa!... Podajata si roko... ne, poljubila se vendar nista... Fant je bolj pameten kot ženča... Že se je odkrižal in koraka korajžno naprej...

Jernač Godrnjač je odložil za trenutek daljnogled spred oči, nato je pokukal zopet skozi kukalo... Fant — tepec — glej, da greš naprej... Kaj se ti je treba vedno ozirati?... In celo klo-buk je vzel z glave in maha z njim punčari... Ona, trapasta gos, seveda ne jenja, vihteti svojo eunjo in mu migati... Slednjič — no, slednjič je vendar komedije konec, — nič več ne vidita drug drugega.

Razjarjen se je Godrnjač zarežal:

Dve uri pozneje je prišla Majda v urarjevo hišo in prinela s seboj v košari razno svoje perilo in obleko. Bila je blede in neprespana, vendar je prijazno pozdravila:

»Dobro jutro, stric... Ali je Janez že odšel?«

»Ti zvita kača, to veš bolje kot jaz,« jo je nahrulil Godrnjač.

»Kako naj bi bolje vedela?« se je zavzelo dekle.

»Ali ne poznaš neke mlade ženske, ki je danes navsegodaj vstala in natrgala ročice ter jih v šopek povila in napravila sprehod tja na glavno cesto, a — a?«

»Kdo?... Kdo?... Stric, kdo vam je to ova-dij?« je zavpila deklica, ki je vsa zardela v obraz.

»Stene imajo ušesa in okna oči.«

Majda se je ozrla po sobi in je zagledala na okenski polici ležeč daljnogled. Tedaj se ji je v glavi posvetilo.

»Stric, to ni lepo,« je vzkliknila jezno, »to je nesramno, da zasledujete človeka pri vsakem koraku.«

»Drži jezik za zobmi! Nesramno, sramotno je, če kdo kaj obljubi in potem tega ne drži.«

»Prinesla sem Janezu samo šopek za pot, to vendar ni nič slabega.«

»Včeraj sta mi oba obljubila, da se ne bosta več sešla.«

»Tega nisem vzela tako resno in Janez ne more nič za to.«

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Okrog sosedov

s 900 let že obstoji vas Ponikra. Je ena najstarejših naselbin na Spodnjem Štajerskem.

s Posebne znamke je izdala nemška pošta uprava za dan zaobljube mladine. Prodajali jih bodo od 26. marca do 15. maja vsi večji poštni uradi. Znamka bo zelena za 6+4 pfenige in je bila tiskana v državni tiskarni na Dunaju.

s Nakup železni in električnih pečij je v Nemčiji mogoče le s posebnim dovoljenjem.

s Stanovanja morajo priglasiti. Gorenjski časopis objavlja odredbo komisarja za stanovanja, po kateri morajo lastniki stanovanj, če imajo več kakor eno opremljeno ali neopremljeno stanovanje, do 10. aprila pisмено priglasiti oblastem ta stanovanja. Nadalje morajo prijaviti svoja stanovanja tudi najemniki, ki nimajo na stanovanju zakoncev ali drugih sorodnikov. Navesti je treba prostore in število podnajemnikov.

s Spodnještajerke imajo čuteče srce. Oni torej so žene iz Ljutomer, Gornje Radgone in iz Radencev obiskale vojno bolnišnico v Radgoni. Prišle so ranjenim vojakom 30 zavojev, 6 litrov vina, 100 kg jabolk in 5000 cigaret. Spodnještajerska se je že večkrat spomnila ranjenih vojakov v radgonski bolnišnici z darili.

s 16 pokolenj za obrambo zahodne Evrope. Te dni je hrvaški državni tajnik inž. Ivo Bulić povedal tudi tole: »Noben narod ni imel toliko žrtv za svojo svobodo kakor hrvaški. Razen tega je hrvaški narod doprinesel izmed vseh narodov največje žrtve za Evropo in ga po vsej pravici imenujemo branik krščanstva. V veličastni borbi je žrtvoval v obrambi zahodne Evrope 16 pokolenj.«

s Na vzhodnem bojišču so padli prostovoljci planinskega polka Stanišavl Korčec iz Maribora, Janez Gorčar iz Rečice ob Paki in gostilničar Anton Kotnik iz Razbojev.

s Novo vinarsko zadrugo so ustanovili v Vlasotinih v Srbiji. Pridružil se ji je 11 vaških zadrug. To je zdaj največja zadruga v Srbiji, saj šteje 1800 članov, ki imajo nad 12 milijonov trt.

s Pobožnost petih sobot so s sušcem začeli tudi v Belgradu v župniji Bl. Device Marije.

s Na železniški progi pri Karlovcu se je dne 17. sušca smrtno ponesrečil zasebni uradnik in poeštnik Andrej Pangerc iz Zagreba.

NAŠI VELIKI MOŽJE

JURIJ DALMATIN

V prikazovanju naših velikih mož smo sicer prišli že do najnovejših, ki so delovali nekako med letom 1900 in prvo svetovno vojno. Ker pa so bili spočetka obravnavani le nekateri, si bomo v prihodnjih mesecih ogledali še tu in tam znamenite može iz preteklih dob, da čim bolj izpopolnimo pregled mož, ki so slovensko ime slavili in ga ponesli med svet. Danes o Juriju Dalmatinu.

Veliki pisatelj in Trubarjev vrstnik Jurij Dalmatin se je rodil 1547 v Krškem, študiral je v Nemčiji, se vrnil v Ljubljano in bil tukaj med prvimi protestantskimi duhovniki v drugi polovici 16. stoletja. Umrli je v Ljubljani 1589.

Dalmatinovo ime je združeno s početki slovenske književnosti. Sicer je treba strogo ločiti njegovo pisateljsko delo, ki ga je opravljal v službi krive vere na Slovenskem, od dela, ki pomeni prvo veliko rast slovenske književnosti. Dalmatin je napisal Slovincem celotno prvo slovensko sveto pismo leta 1584. Prevod sv. pisma je bil obenem višek vse reformacijske književnosti ne samo pri nas, marveč tudi pri številnih drugih evropskih narodih tiste dobe. Z Dalmatinovim prevodom svetega pisma smo se tudi Slovinci uvrstili med kulturne evropske narode.

Ze polnih dvajset let prej, preden je Dalmatin izdal celotno sveto pismo, je izdal v predledkih posamezne dele svetega pisma stare zaveze, tako knjigo Jezus Sirah, Mojzesove knjige, Salomonove pripovedi, zraven pa še tretjo izdajo slovenske pesmarice pod naslovom Ta celi katelizmus. Po svetem pismu pa je še izdal Agendo in še novo idajo slovenske pesmarice.

Sprva je Dalmatin v svojem pisateljskem jeziku hodil še po stopinjah Trubarjevih, to se pravi, da je pisal zelo nedosledno. Tako je mešal

na primer črke s in š, u in v, i in j itd. Ko pa se je odločil za celotno izdajo svetega pisma v slovenskem jeziku, se je dobro zavedal, kako pomembno knjigo bo prevedel. Zato je v družbi drugih pisateljev in učiteljev ter duhovnikov leta 1581 v Ljubljani določil novo pisavo, dosledneje od Trubarjeve in mnogo čistejši slovenski knjižni jezik kakor ga je mislil Trubar.

Prav zaradi te odločitve pa Dalmatinovo sv. pismo pomeni najvažnejšo knjigo v 16. stoletju pri Slovincih glede jezika. S svetim pismom je bila enkrat za vselej podana osnova slovenskemu knjižnemu jeziku z dolenskimi narečjem, nekoliko razširjenim z narečnimi oblikami gorenjsčine in po Krelju tudi notranjsčine. In ker so se Dalmatinovega svetega pisma s pridom smeli posluževati tudi naši pisatelji naslednjih dveh stoletij, je ta najpomembnejša knjiga 16. stoletja tudi v jezikovnem pogledu tja do Vodnika in Prešerna bila temelj našemu knjižnemu jeziku. In res, čim bolj se je kak poznejši pisatelj ravnal pri svojem pisateljevanju po Dalmatinovem prevodu svetega pisma, tem čistejši je bil njegov knjižni jezik.

Na splošno je torej treba reči, da Dalmatinovo delo ni bilo izvirno, njegova veličina je prav v prevodih, in to predvsem v prevodu najlepše knjige — svetega pisma, pa tudi v prirejanju drugih cerkvenih in nabožnih knjig. Le žal, da so bile vse pisane v duhu protestantizma. Dalmatinovo sveto pismo v slovenskem jeziku se je tiskalo v Nemčiji v mestu Wittenbergu v 1500 izvodih. Do najnovejših let je na Slovenskem in drugod še ohranjenih nekako 60 izvodov te knjige. Knjiga še danes priča o izredni delavnosti Jurija Dalmatina, o veliki jezikovni izobrazbi tega velikega moža, kakor tudi o rasti naše književnosti in jezika že takoj na početkih slov. književnosti.

Kako se jih branimo

Lzkušnja uči, da je borba proti mravljam težka. Čim več jih pobiješ, tem več jih je. Le če uničiš matico, uničiš naraščaj. Najprej je treba ukreniti vse, da ne pridejo mravlje do živil. Treba je torej omare in kraje, kjer so živila, neprodušno zapreti. Če pa to ni mogoče, postavijo jedila v posode, ki stoje v vodi. Prav je, če nalijemo na vodo nekoliko olja.

Če vderejo v stanovanja mravlje s polja, je priporočljivo izpostaviti gobo, ki smo jo namočili v sladki vodi, na tako mesto, ki ga mravlje najbolj obiskujejo. Na tej gobi se nabere v kratkem veliko mravelj, ki jih uničimo tako, da pomočimo gobo v vročo vodo. Ta postopek ponavljamo toliko časa, dokler pride na gobo kaj mravelj. Če dodamo sladkorni vodi nekoliko strupa (arzenika, kalomela, boraka), ni treba pomakati gobe v vročo vodo.

Vendar ni noben postopek popolnoma neoporočen, vsaj doslej se ni še nobeden izkazal kot tak. Uspešen je tudi sledeči postopek: vzemi 10 g aloe ter jo pomešaj s 100 g sirupa ter namaži s to mešanico kraje, ki jih mravlje najbolj obiskujejo. Uspešen je tudi alizol, ki boja močno vabi mravlje, tako da izvabi iz skritosti celo matico. Ker deluje počasi, ga mravlje raznašajo tudi drugam.

Razglas

Glavni odbor za obdelovanje Ljubljanskega barja v Ljubljani opozarja prebivalstvo, bivajoče ob ali v bližini glavnih odvodnikov, potokov in jarkov, da ni dopustno odmetavanje smeti, odpadkov in nerabnega materiala v potoke in jarke na Ljubljanskem barju.

Vsa dela očiščevanja in trebljenja v teh jarkih ostanejo brez haska, kar je v škodo ne samo barjanskim posestnikom, ampak tudi v škodo celokupnemu prebivalstvu Ljubljane, ki je v veliki meri navezano na poljske pridelke istega področja.

Glavni odbor je odločen preprečiti v bodoče tako oškodovanje javnih interesov, pri čemer pričakuje sporazumno sodelovanje od strani vsega prebivalstva.

ČLOVEK V BOJU Z MRČESOM

Mravlje

Kakšne so

Izmed vseh žuželk so najbolj znane mravlje, kajti menda ni človeka, ki bi ne mogel povedati, kakšne so, posebno, dokler nimajo kril. Okrilene mravlje je lažje zamenjati s kako drugo skupino žuželk, zlasti s osami, s katerimi so v bližnjem sorodstvu. Naše mravlje so po velikosti zelo različne; imamo po 1 mm velike, pa tudi take, ki merijo preko 20 mm. Barve so rumene, rdeččrvene, črno-rjave in črne. Vse imajo grizčo čeljusti, šest dolgih tenkih nog, s katerimi naglo tekajo, ter recelot zadek, ki nekako visi s kratkim receljem na prsnem delu. Ta recelj pa ni gladek kot pri osah, marveč ima dve gumbasti odelbelini ali pa polokroglo navzgor zavahano lusko. Po tem znaku je lahko ločiti tudi okrilene mravlje od slično barvanih os.

Veliko število vrst prebiva v naših gozdovih in poljih, mnoge od njih pridejo v naša stanovanja, se naselijo v kuhinjah in shrambah ter morejo povzročiti znatno škodo. V raznih podnebijh so si ta način življenja izbrale različne vrste mravelj. Pri nas spada k tem škodljivcem kakih 10 vrst. Sem prištevamo predvsem drobno, rumeno

hišno mravljo

ali faraonovo mravljo (Monomorium pharaonis L.), ki so jo zanesli v minulem stoletju iz vzhodnih azijskih pokrajin v naše kraje. Prebiva zlasti v obmorskih pristanisih, kjer je zelo nadležen gost. Je rdečkastorumen barve in poldrug millimetra velika.

Kako žive mravlje

Kot čebele in ose spadajo mravlje h kožokrilcem. Imajo štiri enake kožnata krila, grizčo

čeljusti in se preobrazujejo popolno. Krila rabijo iz bub izlezli samci in samice le za poročni roj, nato jim odpadejo. Oplojena samica leže veliko število jajčec (več tisoč) in ustanove tako novo naselbino, v kateri ostanejo vse živali združene s svojo matico. Njihovo delo je razdeljeno tako, da se nekatere posvete skrbri za mladiče, druge obranbi naselbine, tretje skrbri za hrano. Iz jajčec se razvijejo belkaste, žerkam podobne ličinke, ki se zabubijo v svilnate kokone ali zaprejk, ki ga napravijo same. Tem zaprejkom pravijo ljudje mravličnja jajca. Od vseh prebivalcev naselbine se razlikuje najbolj matica po velikosti.

Kako škodujejo

Dočim smatrajo splošno v gozdu živeče mravlje kot koristne živali, saj uničujejo veliko število škodljivih žuželk in jih zato človek tudi štiti, so v hišah živeče mravlje škodljive. Naselijo se v lesu, v razpokah zidov, v špranjah tal itd. Za naselitev je dovolj, da ena sama delavka najde primerno hrano. Takoj obvesti svoje tovarišice in v kratkem gre cel trop na delo. Baš zaradi svojega velikega števila je mravlja tako škodljiva. Sladkosnede živali planejo v nešteti množicah po najrazličnejših živilih, sladkorju, medu, sadju, pecivu, maslu, masti, mesu itd. Vse, kar je užitno, ugaja mravljam. Pri tem svojem poslu uničujejo precej hranil, napravijo jih tudi neuporabne in neuporabne zaradi velikega števila. Pravijo, da utegnejo celo prenašati bolezni, kot legar.

Nekatere vrste se lotijo tudi lesa in ga uničujejo.

Zastopniki!

Poberite takoj naročnino za »Domoljuba«, pošljite seznam naročnikov!

CUDA boje narave

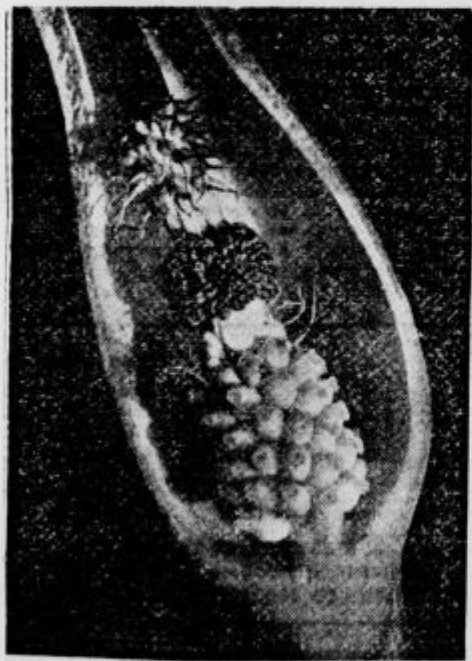

CVETICA IMA SVOJE UJETNIKE

»Ne vidim Boga, toda modrost in veličino božjo čutim v vsem stvarstvu,« je napisal neki italijanski pesnik in naravoslovec. Veličina in modrost Stvarnika pa se najlepše odkriva ravno pri cvetlicah. »Bog se naveliča velikih kraljestev — nikoli drobnih cvetk« — pravi Tagore.

Vsi rastlinski organi — listi, korenine, stebel in cvet — so tako popolno narejeni, tako skladno delujejo in izvršujejo svoje namene, kakor nobeden, še tako moderni aparat, ki ga je iznašel človeški um. Za danes pogledimo samo preprosto gozdno cvetko, ki je mešanom bolj malo znana, tem bolj pa jo poznajo na deželi, saj jim oznanja pomlad.

Ko pomladno sonce ogreje zemljo, poženo po vlažnih logih, dobravah in listnatih gozdnih čudne rastline, ki so strupene. Ljudje jih imenujejo štrkavee, zmínice ali pegasti kačnik. Iz belkaste strupenega gomolja se razvijejo listi, ki so široki in večkrat pegasti, v sredi med njimi pa požene betev, ki ima cvetni betič odan z bledozelenkastim tulcem. Cvet pegatega kačnika je čudovit in nam odkriva prijateljsko življenje med rastlinstvom in živalstvom.

Da bomo razumeli skrivnostno igro v cvetu, ga moramo razpoloviti in se poučiti v njegovem ustroju. Na sliki vidimo v spodnjem delu razpolovljenega cveta ženske dele, pestiče, ki so videti kakor drobne zelene borovnice. Nad njimi je venček dlak, ki kot bomo kasneje čuli, imajo dvojen namen: z vonjem privabiti drobne mušice in tem zabraniti odhod. Drobne buničice, ki so v precej širokem venčku razporejene nad dlakami so moški del cveta — prašniki. Na vrhu zapira cvet venec močnih navzdol obrnjenih dlak, ki služijo istemu namenu kakor srednje dlake.

Prvi dan, ko se cvet pegatega kačnika odpre, razvije precejšnjo toploto. Če je zunaj 5°C, se ogreje cvet na 11, da celo na 23°C. Ako pokrijemo cvet pegatega kačnika z robcem, se segreje tudi na 53°C. Seveda se tako zaradi premočne toplote sam sebe uniči.

To razvijanje toplote traja le 24 ur in pospešuje razširjati močan vonj po mrhovini, ki ga izločujeta dlakasta venčka. Požrešne mušice, ki se hranijo od gnijočih teles, se vse omamljene napote h kraju, od koder vonj prihaja. Toda — loj, pegasti kačnik ni tako miroljubna rastlina. Hlnavsko je z vonjem privabila drobne žuželke,

ki nič hudega sluteč sedajo na zeleni tulce in strme v temno globino cveta, od koder prihaja vonj. Sline po dobri jedi se jim cede in ne morejo si kaj, da ne bi dosegle izdatnega kosila. A komaj se premaknejo, jim na silno gladkem tulcu spodrsne in že se prekopicnejo in zdrže mimo navzdol obrnjenih dlak v temno votlino. Vse beganje in iskanje izhoda je zaman. Stene so gladke kot steklo, poleg tega pa izločajo še posebno, kot olje masno tekočino, ki ne pusti, da bi uboge jetnice našle vsaj kakšno oporo. Vedno znova padajo nazaj v ujetništvo.

Ko po stenah ječe ne gre, prično iskati rešitve poti po cvetu navzgor. Tu je pot lažja in do prvih dlak kar udobna. Toda v goščavi drobnih, a močnih laskov, ki zabranjujejo izhod, se uboge živalice več ne znajdejo in že pri prvem nerodnem koraku padejo kot utrano jabolko nazaj v strašno ječo. Le večje žuželke, ki jih cvet v svoje skrivnostne namene ne potrebuje, so dovolj močne, da se prerijejo med goščavo dlak in vse veselo odhitijo v prsto naravo. Druge ostanke trdo zaprte. Čez dan se jih nabere še več lahkomišelnih žuželk, ki si dele skupno ječo.

Žuželke so 24 ur ali še več zaprte. Toda med tem časom jim ni nič hudega. Ženski deli cveta izločajo drobne kapljice, ki so dobra slaščica za uboge ujetnike. Zvečer prvega dne pa rastlina neha prehranjevati ujetnike in ko se ti pripravijo k počitku, se odpro zgoraj stoječi prašniki in se vsi noč usipijo iz njih življenjski prah — pelod. Naslednji dan se prične znova prerivanje in iskanje izhoda. Lačne žuželke so še bolj žilave in med svojim iskanjem in tekanjem raztrosijo pelod na ženske cvetove-pestiče. Ko se to zgodi, da je cvet oplojen, se ponoči izvrše čudovite spremembe. Prašniki zopet sipljejo pelod na žuželke, da so vse rumene, dlake se krčijo in venčajo in izhod je prost. Zjutraj naslednjega dne, ko se jetnice prebude iz nemirnega sna, se jim po daljšem ali krajšem trudu posreči, da po cvetu mimo ženskih in moških organov ter mimo barikad dlak zopet srečno uidejo na prsto.

Vse rumene od cvetnega prahu, izlakotene in nore od veselja se spuste v pomladansko jutro. Pozabijo vse, kar so doživeli in ko jim znova zaide po mrhovini, urno odlete na mesto, se vse doje na drug cvet pegatega kačnika in nova nesreča je tu. Pri najmanjšem gibu jim spodrsne, da strmoglavi v novo ujetništvo. Obložene s prahom prejšnjega cveta oploje ženske cvetove, se napijejo in najedo, nato stradajo 18 ur in se zopet vrnejo v življenje.

Mušice so kot mušice. Ne spametuje jih nobena zabloda in past, temveč vedno znova silijo v druge cvetove, v novo nevarnost.

Cvet pegatega kačnika je tako čudovit in popoln, da moremo nad njim samo strmeti. Saj zna razvijati toploto in vonj, da primamlja žuželke, pusti, da se iz pasti, ki je tako natančno in točno sestavljena, rešijo samo velike in njemu škodljive ali neuporabne. Poleg tega skrbi prvi dan za svoje jetnike in končno, ko je cvetici zadosteno njeno materinsko čustvo in nagnjenje, odpre svoje zapahe in žuželke spusti na prsto. Človeški um bi si nikdar ne mogel izmisliti tako natančnega in mojstrsko urejenega aparata, ki ustreza vsem mogočim spremembam in nevšečnostim, kakršne ima drobna in neznatna rastlina.

Vse rastline niso tako dobrasrčne, kakor je pegasti kačnik, ki svoje jetnike hrani in jih po končanem opravilu spusti na svobodo. Mnogo jih je med njimi, ki si privoščijo dobre pečenke in barvi ali vonju nič hudega sluteč sedajo ali padajo v njihove skrite pasti in lepljive liste. Te rastline so krvniki v rastlinskem svetu, so morilci in davilci. O njih bomo še slišali.

Španski delavci za starost preskrbljeni

S 1. marcem je začelo 125.000 španskih delavcev uživati starostno podporo, ki je bila uzakonjena z zakonom dne 6. oktobra 1939. Podpore znašajo za 1. 1943 nekaj nad 97 milijonov peset. Država prispeva k tej vsoti 22 milijonov.

PRAVNI NASVETI

Po lastni krivdi ločena žena nima pravice do mozeve zapuščine. F. M. K. Mož in žena se nista razumela v zakonu, nista imela otrok in zato eta se pred 18 leti sodniško ločila. Takrat se je žena odpovedala vsaki pravici do moža. Med tem časom si je ločeni mož pridobil premoženje in je sedaj nenadoma, brez oporoke umrl. Vprašate, kdo ima pravico do dediščine, ali moževi sorodniki, ali pa ločena žena. — Važno je, po čigavi krivdi je bil pred 18 leti zakon ločen: ali po krivdi žene, ali po krivdi moža, ali po krivdi obeh. To boste lahko upogledali pri sodišču iz takratnega pravnega episa. Če je bil zakon ločen samo po krivdi žene, odnosno po krivdi obeh, torej tudi žene, potem preživeča žena nima zakonite dedne pravice po možu. V tem primeru bodo dediči moževi bratje in sestre, odnosno če teh ni, njuni potomci.

Kdaj sodna overovitev listine za zemljiško knjigo ni potrebna. P. S. Po zakonu o zemljiških knjigah se sme v zemljiškoknjižnih stvarih manjše vrednosti nadomestiti sodna ali notarska overovitev podpisa na zasebni listini, ki je potrebna za vknjižbo, s sopodpisom dveh verodostojnih priš in sicer samo tedaj, če naj se izvrši vknjižba v območju okrožnega sodišča, v katerem je bila listina napravljena. To pa ni dopustno pri listinah, v katerih znesek terjate ali cena ali vrednost zemljišča ali pravice vobče niso določeni ali v katerih pretega navedena veota, brez obresti in postranskih pristojbin znesek 1000 din oziroma sedaj 380 lir.

Odpravnina za nezakonskega otroka. G. K. D. Če ste se leta 1933 pri sodišču poravnali z nezakonsko materjo in varuhom otroka ter takoj plačali enkratno odpravnino, potem je ta poravnava veljavna. Vendar ima nezakonski otrok kljub taki poravnavi staršev še vedno pravico, da zahteva od nezakonskega očeta potrebno preživljanje, v kolikor je plačana odpravnina za to ne bi zadostovala, bodisi zaradi spremenjenih razmer, bodisi zaradi zboljšanja premoženjskih razmer očeta. Sele, ko je otrok postal sposoben, da se sam preživlja, preneha zakonita dolžnost nezakonskega očeta skrbeti za vzdrževanje otroka.

Neprimeren priimek? F. G. Vprašate, če lahko prečite pred polnoletnostjo za spremembo priimka in pod kakšnimi pogoji se priimek spremeni. — Šele po dovršenem 21 letu starosti lahko zaprosite, da se vam dovoli izpremeniti rodbinsko ime, če vas sedanje ime ovira brez lastne krivde v poštenem prizadevanju za vsakdanji obstanek ali če vam sicer povzroča bistveno škodo. Prošnjo za spremembo rodbinskega imena opremijo s potrebnimi dokazi, je treba vložiti pri občnem upravnem oblastvu.

Dolg pri življenju. K. D. V. Stranki, ki je prinesla blago, ete napravili obleko in dodali še potrebno podlogo, gumba itd. Ker je cikanca slaba plačnika, in vam dolguje še za prejšnja naročila, ji nečete izročiti obleke brez plačila. Vprašate, če lahko za svoje plačilo prodaste napravljeno obleko. — Če je stranka s tem sporazumna, lahko, sicer ne. Pač pa morate tožiti stranko na plačilo dolga, ki ga ima pri vas. Ko bo sodba pravomočna, boste predlagali izvršbo na zadržano obleko, ki jo bo sodišče na dražbi prodalo. — Dokler vam stranka ne plača vašega računa, ji niste dolžni izročiti obleke.

Posekano drevje. F. T. R. Drevje, ki raste na skupnem svetu, je last vseh solastnikov tega skupnega sveta. Če je to drevje posekal drug posestnik iz vasi in si les prilastil, je bil k temu opravičen, če je to drevje v zadnjih 30 letih priposestvoval z javnim in nemotenim uživanjem istih. Recimo, da je vsako leto tam grabil listje ter od časa do časa tam vleštil veje, drugim pa prepovedal in so se drugi te prepovedi uklonili.

Odpoved stanovanja. N. M. T. Tudi na deželi veljajo predpisi o omejitvah stanovanjske odpovedi. Samo če res nujno rabite stanovanje za sebe, svojega oženjenega sina ali omoženo hčerko, vam kaže odpovedati. Če bo najemnik vložil ugovor, bo sodišče presodilo vprašanje, ali vam je stanovanje potrebno ali ne. Če mislite, da vam je stanovanje potrebno za to, ker se vam doedeanje stanovanje zdi premajhno in ker je vlažno, dvomimo, da bi tudi sodišče ugotovilo vašo potrebo. Sodna praksa je pač edaj takšna, da zahteva, da se tudi hišni lastniki v svojih potrebah kolikor mogoče omejijo.

Proizvodnja in prodaja mila. Izdana je odredba, po kateri je vse milo kakršnekoli vrste izdelano v Ljubljanski pokrajini ali uvoženo v njo, postavljeno pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu. Ta zavod določi količino mila, ki se razdelijo mesečno ali na daljše razdobje med potrošnike.

Tekač Ladas in njegov suženj

Zgodba iz grške olimpijade leta 648. pred Kr.

Bilo je o kreću 1. 648. pred Kristusom. Približno ževali so se veliki olimpijski prazniki, ko so grška plemena pozabila na sovražnosti in nepopravljane račune. Svobodni državljani so se pripravljali na potovanje v Olimpijo. Pripravljali so dragocena oblačila, se veselili priljubljenega potovanja in se pogovarjali o konjskih dirkah ter o atletih, ki bodo nastopali na olimpijskih igrah.

Tekmovalci so že bili zbrani v taborišču v bližini stadiona. Stanovali so v majhnih kamnitih hišah, vsak dan pa so hodili v gimnazijo in na tekašče, kjer so se pripravljali na tekme. Držali so se strogih predpisov glede prehrane, uživali so samo meene juhe, sir, kruh in suhe smokve, odklanjali pa so vino in slaščice. Posebno živahno je bilo v stadionu, kjer so se urili vitki tekači. Tekali so vsak zase in pazljivo poslušali nasvete spremljevalcev, ki so dajali navodila za dihanje in za obračanje na drugi strani 192 m dolge stadionske proge.

Orjaški Andreola jih je pomilovalno gledal, zakaj sam ni bil eden tistih, ki so se borili za čast oljčne vejice. Andreola je bil koristolovec in je nastopal v Olimpiji samo zaradi tega, da bi njegovo ime pri rokoborskih zabavah bolj vleklo.

Ladas iz Lekonijske je bil prvič v Olimpiji. Tri leta je tekal po domači stezi, katero mu je uredil oče v senci cipres in gostih oljčnih dreves, in kdo ve, kdo se je bolj veselil njegovega prvega nastopa v Olimpiji — oče ali sin? Sestra mu je okrasila tekmovalski predpasnik s pisanimi okraski, za spremljevalca na pot pa so mu dali najzvestejšega suženja in mu obljubili svobodo, če bo Ladas zmagal. Zevsu so obljubili pitano tele, vaščanom pa bogato pojedinjo, če se bo vrnil sin starega Ladasa z oljčno vejico svetlega drevesa.

Zgodaj zjutraj je šel Ladas v stadion in tekal po progi tja in nazaj. Boših nog se je odriaval po mivki in s polnimi pljuči užival dobri jutranji zrak, ki je dišal po borih. Nekaj časa ga je spremljal suženj in ga učil daljšega koraka. Kmalu pa je omagal, se naslonil na beli oltar in bodril Ladasa. Kadar je sopihal mimo njega, Ladas se je trudil po tekašči, premikal se je kakor jadralnica v dobrem vetru, njegove zagorele in s potom oblite mišice pa so se svetile v jutranjem soncu. Po dvanaesti progi je že težko dihal in korak je postal krajši. Suženj je pritekel k Ladasu, dirjal z njim in ga bodril: »Še dve progi za veselje hitremu Hermesu, ki ti bo pomagel premagati vse tekmece...!« Ladas se je opotekal in tekel za suženjem. V prsih je žutil bolečino, ki je silila vanj z edino mislijo: končati, končati... »Še dve progi za zdravje lepe Phavlosove hčerke!« ga je bodril spremljevalec. Ladas se je spomnil dobre deklice, ki bo postala njegova žena, če bo zmagal. Pozabil je na bolečino in korak je postal spet prožnejši.

Nato eta šla k bistremu poloku. Ladas je hotel skočiti v vodo, da bi pil in se okopal, pridružil pa se je plavalci Chionis in ga poučil: »Sedaj moraš na sprehod in prehoditi 3000 korakov, da se bo srce spet pomirilo.« Ladas je ubogal. S suženjem eta zavela v drevored mimo zakladnic, okrašenih s pozlačenimi atrehami in slonovo kosijo. Moči so se mu spet vračale, njegovo mlado srce pa je polnil

ponos svobodnega Grka, ki je smel prav od blizu gledati olimpijsko svetilišče, ob katerem so ravno pripravljali vodometne naprave z levimi glavami. V bližini je stal oltar z večnim ognjem in z velikanskim kupom pepela darovanih žrtv. Ko je zagledal sveto oljčno drevo, s katerega so z zlatim nožem rezali vejice olimpijskim zmagovalcem, ga je stalo v srcu.

»Po resnici mi povej, ali res misliš, da bom že letos zmagal?« — »Boš, gospod, saj v tvoji duši ni grehov in Hermes bo na tvoji strani. Ko bo tekma, bo v tebi taka moč, da ne boš nikogar pustil pred seboj, boril se boš in ne boš odstopil, če tudi bi bilo treba umreti.«

Odšla eta k potoku, kjer ga je suženj okopal, nato je Ladas legel v senco pod cipresami. Suženj, ki je bil njegov športni učitelj, mu je gnetel mišice in mu obljubil, da bosta tri dni počivala. »Vse Olimpijo si bova ogledala, pokazal ti bom najlepše konje in k pastirjem bova hodila, da boš poslušal, kako igrajo na svoje piščali.« Tako so minevali dnevi pred 33. olimpijado. Vdila eta se in počivala ter sanjala vsak o svoji sreči: Ladas o lepi nevesti, suženj pa o svobodi. Da, svobodo so mu obljubili, če bo Ladas zmagal!

Zadnje dni pred olimpijado je vladalo v tem majhnem grškem kraju izredno praznično razpoloženje. Peš, na konjih in na vozovih so prihajali svobodni Grki, zdaj pa zdaj pa so se oglašili rogovi in naznanjali prihod kraljevskih gostov. Zvečer pred začetkom olimpijskih iger so zažgali kresove in razpri stotere šotore. Visoki gostje so se umaknili v palače, tisočglave množice pa so prenočevale kar pod vedrim nebom. V mirno poletno noč so odmevale cimbele in barje, piščali in trobente.

Prireditve prvega dne so bile v posvečenih prostorih. Najvišji žreči so se zbrali okrog žrtvenika in darovali bogovom pitano živino in žito. Atenski zbor pesalcev je sodeloval pri obredih, katere so smeli gledati tudi tekmovalci. Med prvimi so stali tudi možje v škrlatnih oblačilih, ki bodo presojali tekme mladeničev. Pri slavnostnem sprevodu je bilo videti kronane glave, državnike, znamenitike, umetnike in bogataše, ki so prišli od blizu in daleč. Nekateri so pripotovali tudi čez morje. Nosili so blesteča oblačila, obložena z zlatom in z dragocennimi kamni.

Ko so se naslednjega dne začele tekme, je bilo na nasipih dolgega in ozkega stadiona okrog 30.000 gledalcev. Samih moških, zakaj ženskam je bil pristop k olimpijskim igram že od nekdaj prepovedan. Kipi nekdanjih zmagovalcev so se svetili kot novi, visoko nad stadionsko ograjo, kjer je viselo dragoceno orožje, so plapolali pisani prapori.

Mladeniči so tekmovali najprej v kratkih tekih čez stadion, pa v metanju diska in kopja. Po štirje so se postavili na kamnito ploščo na tleh, se oprli z nogami v žlebiče in čakali na znamenje za začetek teka. Med tekom so kričali in dirjali, kolikor so jih neele noge. Po vsaki točki so se oglašili klicarji, ki so objavljali prisotni imena in rojstne kraje zmagovalcev.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Ameriška zunanja trgovina

Kakor piše rimski list »Autarchia e Comercio« 60 Združene države lani izvozile blaga v vrednosti 7826 milijonov dolarjev, uvozile pa v vrednosti 2743 milijona dolarjev. Izvoz je v primeri s prejšnjim porasel skoraj za 50%, uvoz se je pa zmanjšal.

Obvezno sejanje maka na Češkem

Po odredbi ministra za kmetijstvo in gozdarstvo v Češko-Moravski morajo kmetje 2 odstotka površine vseh njih posejati z makom. Nadalje morajo na vseh poljih, kjer gojijo sladkorno in krmlno peso, cikorkijo in redkev, hkratu posejati tudi mak. Povprečno naj bo na vsak kvadratni meter ena makova rastlina.

Velik zavod za gojitev piščancev

je ustanovila hrvatska vlada v Jankomiru. Zavod gradijo na podržavljenem posestvu, ki obsega 9 oralo zemlje in bo na leto lahko oddal 100.000 enodnevnih piščancev. Za enkrat bodo sestavili valilne naprave za enkratno valjenje 10.000 jajc, pozneje bodo naprave razširili za enkratno valjenje 30.000 jajc. Letos bodo dvakrat valili, vsakokrat po 10.000 jajc. Ko bo zavod dograjen, bodo valili trikrat na leto po 30.000 jajc. V prvi vrsti hočejo gojiti domačo zagorsko kokoško pasmo.

Nemško stanovanjsko vprašanje

V Nemčiji bodo po seji pri oddaji prostih stanovanj v prvi vrsti upoštevali tiste, ki so do prinesli žrtve v sedanjih vojni, to so v prvi vrsti vojni udeleženci z odlikovanji, vojni ranjenci, svoji padli vojakov, bombni oškodovanci in rodoljube s števili otroki. Stanovanja, ki uporabljajo za druge namene, bodo morali izprazniti za stanovanjske svrhe.

Bolgarske trgovske zbornice

Bolgarska vlada je izdelala zakonski načrt, po katerem se sedanje trgovinsko-industrijske zbornice spremenijo v gospodarske zbornice. Nove gospodarske zbornice bodo podredili najvišji gospodarski zbornici v Sofiji. Doslej so bila v zbornicah zastopana samo industrijska, trgovinska in obrtniška podjetja. Po vladnem načrtu pa bodo v novih zbornicah zastopani tudi kmetovalci in delavci. V bodoče bodo nove zbornice pristojne tudi za ureditve sporov, ki bi nastali med njihovimi člani.

Izdelujem
razna vrstena za krožne žage.
Avtomatične brusilne stroje za brušenje gaterskih in krožnih žag.

Fran Lončar
Izdelovatelj avtomatičnih brusilnih strojev
Celovška 43, Ljubljana VII, tel. 20-84

Pasijonske predstave »V času obiskanja«. V dramskem gledališču v Ljubljani se vrše priprave za uprizoritev Pasijona. Ta drama, ki predstavlja poslednje dni iz Jezusovega življenja in njegovo smrt, zahteva veliko številno sodelujočih in težkih priprav. Prizori so pestri, vseskozi polni ljudstva in dejanja, ki ga spremljajo fanfare, pozavne, petje. Posamezne dogodke na odru veže bralec s čitanjem iz evangelija. Tako so podani vsi dogodki, ki so se vršili, ko so križali Jezusa. Prva uprizoritev »V času obiskanja« bo koncem tihega tedna.

Mestna hranilnica ljubljanska

Sodno depozitni oddelek, hranilniki, tekoči račun.

Pupilarno varna!

Izplačuje »a vista vloge« vsak čas, »navadne« in »vezane« po uredbi.

Za vse vloge in obveze hranilnice jamči

Mestna občina ljubljanska